

VOX

VOX

Уредници:

Илина Јаковчевска, Анастасија Богдановска, Филип Арсовски, Јована Костенцовска

Соработници:

**Стефани Петрушевска, Бранкица Богдановска, Ангела Најдова, Христина Ефтова, Ана
Марија Павловска, Ангела Димовска, Сара Трпковска, Ивица Нешковиќ, Ивана
Николова, Сања Поповска, Камелија Крстиќ, Ангелина Младеновска, Жаклина
Шутиноска, Убавка Младеновска, Сашка Вескова, Амина Маца, Сања Мишевска**

Благодарност за соработката:

**Проф Д-р Македонка Радуловиќ
Проф. Д-р Ирена Авировиќ Бундалевска
До. Д-р Ангелка Кескинова**

Посебна благодарност и до:

**Кристина Арнаудова
Бобо Спасенцовски**

Фотографија:

www.unsplash.com

**Универзитет "Св.Кирил и Методиј",
Филозофски Факултет,
Институт за семејни студии
Бул.Гоце Делчев 9А Скопје
www.fzf.ukim.edu.mk**

СОДРЖИНА

1.Обраќање на уредниците	1
2.Споредба на бракот во традиционално и модерно семејство	2
3.Концептот на детето во минатото и сега	5
4.Бракот и разводот во Република Северна Македонија	8
5.Прељуба во брак	10
6.Баланс помеѓу кариерата и грижата во домот	13
7.Кратка историја на феминистичкото движење	15
8.Феминизам - одговор на диетите	17
9.Жените кои ја промениле светската историја	21
10.Принцезата Дијана	24
11.Дали сте знаеле дека... - интересни факти	27
12.Мултикултурализам - дефиниција, придобивки и недостатоци	29
13.Глобализацијата, мултикултурализмот и мешаните бракови	32
14.Мешани бракови	37
15.Предизвици со кои се соочуваат родителите на децата во мултикултурните општества	40
16.Мултикултурализам - Канада	43
17.Интервју со Кристина Арнаудова - Претседател и основач на хуманитарното здружение „Проект среќа“	46
18.Потешкотии со кои се соочуваат родителите на децата со попреченост	48
19.Интервју со Бобо Спасенцовски - Директор на Државно училиште за реhabилитација на деца со оштетен вид- „Димитар Влахов“	51
20.Зависностите и менталното здравје	54
21.Влијанието на социјалните мрежи врз семејниот живот	56
22.Стрес или начин на живот	58
23.Говор на омраза	61
24.Влијание на медиумите	64
25. „Scenes from a marriage“	66
26.Предлог филм/книга	69
27.Постер “Сакај се себеси“	71

ОБРАЌАЊЕ НА УРЕДНИЦИТЕ

Драги наши читатели.

Со особена чест и задоволство Ви се обраќаме по повод новиот број на нашето студентско списание VOX. Чест и задоволство ни е што сме дел од четвртиот број на списанието кое е започнато од студентите на Институтот за семејни студии. Пред се' сакаме да Ви се благодариме за вашата соработка и што и оваа година ги споделивте вашите трудови заедно со нас. Вашите истражувања, преточени во текстови, вашите ставови и размислувања, вашите заклучоци не инспирираа да создадеме нови гледишта на одредени теми, ни дадовте нови сознанија и нови правци на размислување. Можеби тоа е и целта на ова списание да се види автентичноста на секој од нас, да се споделуваат нови гледишта на одредени теми и да се пренесат, за другите да успеат да ги прочитаат и да осознаат или да се збогатат со нови знаења.

Преку ова списание, сакаме да ви претставиме нови гледишта на нашиот Институт за семејни студии. Да ви понудиме разноликост во содржината на текстовите и да ви понудиме удобност. Семејствата се најважниот сегмент на човековото општество, иако поминавме период во кој можеби социјализацијата беше драстично намалена, а со самото тоа и ограничувањата предизвикани од пандемијата која е неминовен сегмент и годинава, сфативме колку е важно семејството и грижата за најблиските. Но да се вратиме на поведриите теми кои ни го пружа нашето списание и да се опуштиме во тој тобоган на различност во кое верувам секој од Вас ќе најде нешто што ќе го натера да се заинтересира и да осознае нешто ново и да се збогати со ново знаење на одредени теми.

Студентското списание VOX за нас претставуваше вистински предизвик, изминатите неколку месеци работевање не уморно и се надеваме дека ќе ви оставиме позитивен впечаток. Работејќи заедно многу подобро се запознавме едни меѓу други, ја зацврстивме нашата социјална врска и се запознавме подобро како тим. Со сето ова сакаме да ве инспирираме и Вас да работите на себе и да ги споделувате своите идеи едни меѓу други, а со тоа и да ве поттикнеме да се впуштате во студентски проекти во кои ќе соработувате и ќе се надградувате како тим и како индивидуа.

За крај сакаме да се благодариме на сите Вас што учествувавте во овој проект, што придонесовте и оваа година да биде објавено нашето студентско списание. Огромна благодарност за соработката и за вредноста на вашиот труд како студенти. Улогата студент не е само реципроцитет на учењето и знаењето, туку и инволвирање на можностите што ги нуди образовната установа.

Од Уредниците: Илина Јаковчевска, Анастасија Богдановска, Филип Арсовски и Јована Костенцовска

СПОРЕДБА НА БРАКОТ ВО ТРАДИЦИОНАЛНО И МОДЕРНО СЕМЕЈСТВО

Во рамките на оваа анализа ќе биде опфатен периодот од XVI до XXI век, во однос на бракот кај традиционалното и модерното општество. Во основа ќе се анализираат главните клучни карактеристики кај двете општества што го карактеризираат бракот во Европа и Англија. Во традиционалното општество бракот бил склучен за да се задоволат имотните и политичките интереси на семејството, целта не била личната среќа на брачните партнери. Изборот за брачен партнер бил избиран од страна на родителите и роднините, при што во преден план биле ставани финансиските прашања како и имотните интереси за основа на склучување на бракот. Таткото како глава на семејството, ја преземал одговорноста за склучувањето на бракот. Освен интересите од економска природа што произлегувале од бракот, главна улога имале и честа и угледот на семејството. Во традиционална Европа, кај сите општествени слоеви, особено кај аристократијата доминира моделот на брак кој треба да ги задоволи интересите на семејствата. Во овој период родителите бракот го сметале како можност за заработувачка или склучување на сојуз со некое богато и моќно семејство. Младите кои биле целна група во однос на бракот, немале никаква иницијатива врз истиот, односно не давале отпор и го прифаќале брачниот партнер. Ваквиот однос се темели на општественото сфаќање во кое послушноста и потчинетоста кон родителите бил неприкосновен принцип. Во традиционалното општество „брачниот партнер мора да биде избран со глава, а не со срцето”.

Хомогамија е присутна во овој период кај сите општествени слоеви, кај аристократијата грофови и војводите склучувале брак само со други благородници од ист или сличен ранг, а бракот кај кралевите и принцовите често имал за цел постигнување на мир. Кај аристократијата при склучувањето на брак се користеле амбасадори кои спроведувале контакт пред членовите на семејството да се сретнат лично. Додека пак кај благородниците тоа биле посредници, постари луѓе со повисок ранг од оние во чие име преговарале со семејството. Кај аристократијата и буржоазијата бракот од интерес бил подоминантен за разлика од кај сиромашните. Во Англија бракот кај аристократијата бил колективна одлука на родителите и роднините, а не индивидуална одлука на младите. Кај пониските слоеви контролата на родителите не била толку силна во однос на бракот, бидејќи материјалните интереси не биле големи. Ваквиот интерес не бил голем бидејќи немало пренесување на имот и наследство. Бракот кај пониските слоеви повеќе претставувал лична од колку семејна работа. Исто како кај аристократијата и буржоазијата така и кај бракот кај селаните се склучувал со посредници, од кои тие најчесто биле пријатели или подалечни роднини на семејството. Ниту еден од членовите не бил директно вклучен во преговорите за склучувањето на бракот. Постоеле и договорени бракови и во селата.

Хомогамија освен кај високите општествени слоеви, била присутна и кај ниските класи. Социјалната и класната припадност имале решавачко влијание врз брачната идеологија во традиционалното општество. Предбрачниот договор имал голема улога при склучувањето на самиот брак. Во Англија со црковните канони од 1604г. Било предвидено дека бракот треба да се склучи во црква, и лица под навршени 21 година не можат да го склучат истиот без одобрение од нивните родители. Приоритет е обезбедување на континуитет и репродукција на секоја општествена група, поради ова не можело да се склучуваат бракови од различни класи. Една од разликите помеѓу традиционалното и модерното општество, во кое акцент се поставувало на љубовта, а не имотните интереси, како основа за склучување на брак. Значајна промена што се случила во модерното општество е постепено прифаќање на љубовта, на меѓусебните симпатии, поврзаноста и блискоста на партнерите, кои се основата за склучување на бракот. Брачната идеологија се менува појавата на чувствата помеѓу партнерите и блиските емотивни односи се најзначајните фактори за склучување на брак во модерното општество.

Појавата на љубовното чувство помеѓу партнерите доведува до продолжување на животниот век кај луѓето. Особено значајно за новиот брачен модел е големото учество на жените во работната сила на капиталистичкото општество и ослободување на *pater familias*. Со појавата на бракот од љубов доаѓа до изолирање на нуклеарното семејство, се развиваат поблиски емотивни врски меѓу родителите и децата, родителите даваат поголема слобода во однос младите да се среќаваат со припадниците од спротивниот пол. Младите пред склучувањето на бракот се запознаваат што наведува дека браковите во Англија се ретки пред 25 и 28 години, браковите кои се склучуваат од љубов тие се поуспешни. Концептот на брачниот модел се менува просечната возраст за стапување на брак во модерното општество во Англија кон крајот на XVIII век изнесувала 27 до 29 години. Новиот брачен модел постепено се прифаќа кај сите општествени класи, со менувањето на концепцијата на бракот се менуваат и ставовите во однос на сексуалноста, целта не е да се добие машки наследник, туку да се оствари личната среќа на младите. Концептот на приватизација на семејството како топло гнездо за прв пат се појавува е и прифатено од страна на аристократијата и средната класа и се поставуваат граници во однос на семејната заедница. Во модерното општество за прв пат се појавува и моделот на вонбрачна заедница која што била прифатена од страна на општеството кај сите општествени слоеви. Најзначајни елементи во однос на бракот во овој период акцент се става на емоциите, чувствата, и љубовта на брачните партнери што во основа ги заменуваат материјалните и политичките интереси што беа основа за склучувањето на бракот во традиционалното општество. Во овој период се јавува и значајна трансформација на црквата во однос на ставовите за склучувањето на бракот како нова димензија што се појавува во модерното општество. Како заклучок според изнесените аргументи за бракот кај двете општества и според анализата што е направена во однос кај двете општества, може да се заклучи дека бракот доживува видно голема трансформација во основ и на самиот брак, но и кај брачните партнери и учеството на заедницата во истиот. Промената по овој основ е видлива и може да се каже дека концептот на бракот преминува во повеќе фази нив вековите и промените што се случуваат кај него и доживувањето на општеството врз истиот. Со самото тоа бракот станува приватизиран односно темел на бракот е љубовта за разлика од кај традиционалното општество што темел на бракот беа имотните и политичките цели. Заедницата има помало влијание врз бракот кај модерното општество, во однос на тоа како што имало поголемо влијание кај традиционалното. Во основа со ваквата клучна промена што настанува кај бракот и која е прифатена кај сите општествени слоеви во модерното општество, бракот како таков останува во неговата иста форма и денес, тој се надоградува и е регулиран со закони од општеството, се регулира по пат на правниот систем во државното уредување во сите земји во светот.

Пишува: Стефани Петрушевска

КОНЦЕПТОТ ЗА ДЕТЕТО НЕКОГАШ И ДЕНЕС

Во минатото, во традиционалниот период концептот за дете било споредувано со зло, единка која не заслужува ништо, оставена сама на себе. Без љубов, без грижа. За детето се немало чувство, се третираше на суров начин, неводејќи грижа за неговото здравје, нега, воспитување. Неведејќи грижа, што со неговиот живот и, што да се направи за да расте во здрава средина, да има детство кое ќе го памети по убави и слатки моменти.

Многу прашања поврзани со детето, неговата иднина и воопшто прашања за неговиот живот, биле табу тема. Едноставно кажано така било поради фактот што неговите родители, посебно таткото, како глава на семејството, одлучувале за него, а тоа нема право на избор и збор. Кога ќе се спомене традиционалниот период, се поврзува темата за тоа дека, мора во секое семејство да има наследник. А машките деца биле најпосакувани и најзначајни. Доколку нема машко дете, кое ќе го наследи презимето, имотот и кое ќе ја продолжи семејната традиција, тоа се сметало за трагедија, несреќа, а за истото жената која не го донела тој наследник можела да добие и казна. Женските деца биле по сурово третирани, имале многу забрани и казни за нивната непослушност. Немале право да бираат, прифаќале се што им се наметнува. Биле под постојана контрола од страна на таткото, брат или друг маж во семејството. Немале право на наследство, избор на брачен партнер, и слободно движење на улица. Децата во минатото морале да се потчинуваат на изборот на нивните родители, кои тие сметале дека е најисправен за нивното дете и никако поинаку. Нивното воспитување се одвивало низ физичките активности секојдневно, по полињата и домашните обврски.

Не се посветувало посебно време и место за истото. Како новороденчиња, ги носеле кај доилки, кои не воделе исто грижа за нив. Таа пракса била застапена поради тоа што мајките биле преокупирани со работа и немало време за нив. Не постоеле добри здравствени и хигиенски услови. Заедно со тоа, лошата исхрана на децата и, недоволната грижа од страна на родителите и доилките, стапката на смртност на деца била висока. Некои деца не го дочекувале ни својот прв роденден. Бидејќи родителите знаеле дека можеби нивното дете нема да преживее, тие не се поврзувале емоционално со нив. Поради тоа, тие не присуствувале на погребот на нивното дете. А неговото име го давале на следното дете што ќе се роди. Тие се поврзувале со децата дури кога ќе станат возрасни личности, а се дотогаш биле неважни. Исто така и педагозите ги советуваа родителите да имаат строг и студен однос со нивните деца. Но, доаѓа голема глобализација низ целиот свет. Старите концепти и навики за децата кои носат со себе траги и последици се заминуваат со нови. Подобри, ефикасни и корисни.

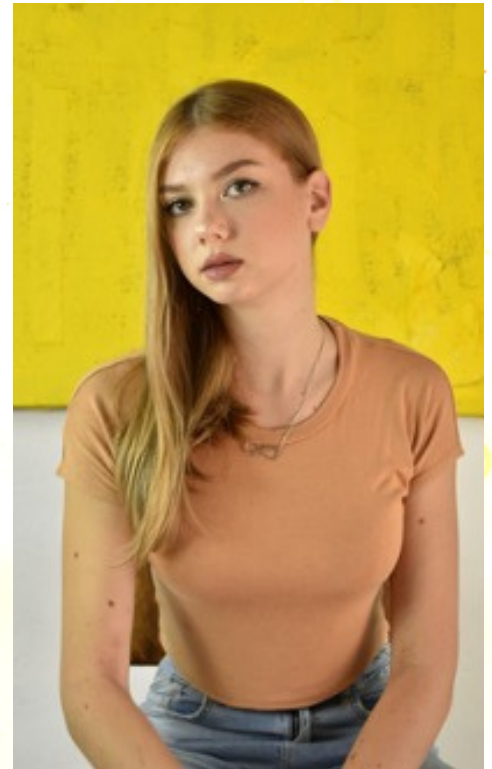
Со процесот на урбанизација и индустријализација се формираат модерните семејства, кои со себе носат промена, во ставот кон децата. Се формира нова концепција за децата, за разлика од традиционалниот период каде се гледа најсурово врз децата и се запоставуваат во сите сфери. Денес децата се најголемиот приоритет на семејството, на родителите и важни за државата. Децата се центарот на секое семејство, родителите им пружаат се на своите деца во зависност од нивните можности, се грижат за нивната исхрана, здравјето, воспитувањето и нивна подготовка за иднината. Се проширува концептот дека секое дете си е посебна единка, уникатна на која и треба посебна грижа, внимание и нега. За жал, сеуште постојат предрасуди и ширење омраза врз деца кои имаат пречки во својот развој. Одредени групи на луѓе на истите се спротивставуваат, и постои поделба помеѓу децата со пречки во развојот и оние кои имаат нормален развој. Тоа се должи најмногу поради менталитетот на луѓето, но постои надеж дека тоа ќе се промени. Стручните лица, како што се семејните едукатори, психолозите, педагозите, дефектолозите ги советуваат родителите дека треба да ги прифатат своите деца онакви какви што се, затоа што такви се посебни.

А прифаќањето е клучниот чекор во изградбата на личноста на детето, силни, самоуверени, среќни, исполнети личности, со добро ментално, емоционално и социјално здравје. Порано, децата се труделе максимално да им ги задоволат потребите и барањата на своите родители за да ги сакаат, но денес е обратно. Родителите се тие коишто им ги задоволуваат потребите на своите деца за тие да ги сакаат. Новата концепција за децата носи со себе бројни промени кои му се потребни на едно дете, од неговото раѓање, па во текот низ целиот живот. Така од раѓањето на новороденчето, се развива мајчинскиот инстинкт (за кои современите луѓе веруваат дека е вродена особина), тој бил непознат во минатото, но денес е најсилната емоција на една мајка.

Се остава практиката на платени доилки и потенцира колку е важно доењето од страна на мајката. Се препорачува секоја мајка да се грижи за своето дете, да одвојува време посебно за него. Време кое ќе биде корисно за развојот на детето, добро организирано со внимателно одбрани активности, начинот на кој се претставуваат работите пред него и соодветно изразување на моделот кој го воспитува. Помеѓу родителите се гради силна емоционална врска, пријателски однос кој им помага во разрешувањето на конфликтите и несогласувањата. Секое дете си добива свое име, на родителите им се обраќаат со „мамо“ и „тато“, а не со „госпоѓа“ и „господине“. Имаат посебна своја облека, како за момчињата така и за девојчињата, која му овозможува да се чувствуваат комотно. Имаат едукативни игри, и играчки кои им помагаат во когнитивниот процес. А средина на 18 век се отворени првите продавници за играчки за деца.

Се води подеднаква грижа за сите деца, како за првороденото дете така и за останатите. Не се фаворизираат децата од страна на родителите, подеднакаво боли за сите, подеднакво се сакаат сите. Новите едукативни концепти го отфрлаат физичкото казнување врз децата, се советува дека физичкото казнување носи со себе тешки последици за децата кои ќе им остават траги и трауми за цел живот. Не се отфрла и психичкото малтретирање врз детето. Исто така и тоа остава трајни последици врз здравиот развој на детето, само што тие на почетокот не се видливи, туку тие оставаат лузни понатака коишто тоа дете ќе ги носи со себе цел живот и ќе излезат на површината. Затоа се предлага, родителите/старателите да формираат уште во раното детство блиска врска со своето дете, која воедно ќе биде и пријателска со многу совети, и родителска која ќе дава поддршка, заедно чекорење кон светлиот пат во животот, и секогаш заштитнички настроени кон своите деца.

Пишува: Бранкица Богдановска

Пишува: Ангела Најдова

Секако тука се вбројува и умерената строгост која ќе го спречи детето да направи грешка која со себе ќе донесе големи последици за иднината. Родителите денес се загрижени за тоа колку им обезбедиле сигурно и безгрижно детство на своите деца.. Да се формира хармонична атмосфера, и да се избере соодветно време и место за разговор. Поминување на повеќе квалитетно време лице в лице со своите деца е нешто кон коешто се повеќе се стремат младите родители. Најважно е да се објаснат причините зошто нешто е дозволено или недозволено, само познавајќи ги причините и последиците децата ќе знаат како понатаму да се однесува.

БРАКОТ И РАЗВОДОТ ВО РСМ

Дали современите генерации го сфаќаат сериозно бракот?

Бракот претставува променлива заедница во која што се присутни партнери од спротивен пол односно маж и жена и во таа заедница тие ги реализираат своите интереси, ги исполнуваат своите планирани цели, потоа се планира раѓањето на децата, колку деца ќе имаат, се уредува посебна просторија во која што ќе може да се задоволат потребите на детето: за спиење, за хигиена, за исхрана и друго.

Се нарекува променлива заедница затоа што се променуваат партнерите од различни причини: развод на брачниот пар, извршување на домашно насилство од страна на едниот од брачните партнери најчесто сопругот (семејно насилство, сексуално насилство и насилство врз децата) потоа смртта на еден од брачните партнери и друго.

Разводот пак претставува престанок на тој полноважен брак помеѓу двајца партнери кои се од спротивен пол. Долгиот судски процес влијае врз децата чии родители се во процес на разведување и врз нивниот психосоцијален развој.

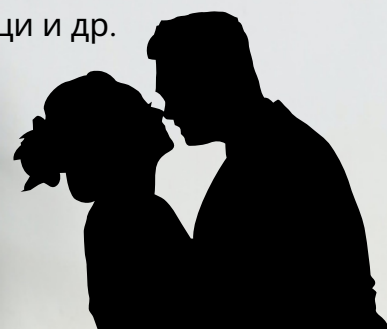
Денеска голем дел од луѓето се решаваат да живеат во вонбрачна заедница. Овој современ тренд е познат ширум светот но и кај нас во Р. Македонија. Во таква вонбрачна заедница партнерите создаваат вонбрачни деца. Вонбрачната заедница всушност претставува во некоја смисла пробен брак во кои што партнерите се уште се навикнуваат еден на друг, градат нови заеднички принципи и при тоа се случува младите партнери да живеат во еден ист објект односно дом.

Во однос на изборот на партнер современите генерации својот партнер го запознаваат и преку социјалните мрежи со тоа што започнуваат да се допишуваат со него, запознаваат партнери кои што имаат потекло од друга земја со различни етнички и верски припадности често се случува подоцна тоа да премине во склучување на брак познати како мешани бракови.

Дали современите генерации го сфаќаат сериозно бракот?

Современото општество создава и современи генерации. Тие современи генерации се раѓаат со различни предиспозиции, интереси, притоа живеат во ера на современа технологија. Ера и период во кој што како резултат на тоа современо општество глобализацијата се создава. Глобализацијата донесе промени и во македонското општество во голем број на аспекти: религијата, културата, семејството, (брак/вонбрачна заедница, избор на брачен партнер), техника, економија и друго.

Голем дел од тие современи генерации се решаваат да стапат во брак со личност која што ја запознале преку социјалните мрежи со тоа тие ја забрзуваат одлуката за стапување во брак, но како времето поминува едниот од брачните партнери може да почне да покажува некои непознати однесувања: насилство од било каков тип (сексуално, психичко, физичко, насилство врз деца и cyber насилство, испраќање на експлицитни содржини кои ќе го вознемират поединецот и др.), потоа да почне да конзумира алкохол и психотропни супстанции и др.

Современите генерации треба да го сфатат сериозно бракот, затоа што тоа е сериозен предизвик на кој што треба да се одговори. За да се одговори на ваков предизвик брачните парнтери треба да научат нови вештини, притоа можат да посетуваат обуки на различни теми поврзани за: семејството, децата и родителството.

Како за крај ќе цитирам една мисла на Gary Chapman вели: “Луѓето не стапуваат во брак планирајќи да се разведат. Разводот е резултат на недоволната подготовка за брак и неуспехот да се научат вештините за заедничка работа на соиграчите во интимната врска.” Да целосно се согласувам со неговата мисла затоа што ако тие соиграчи во интимната врска ги имаат научено тие вештини тогаш на многу лесен начин ќе се адаптираат на новите улоги, со раѓањето на детето во семејството тие стануваат родители и ја учат вештината родителство и кои се нивните функции и права и должности кои што ги имаат спрема нивните деца како родители?.

Според Законот за семејство правата и должностите на родителите се следниве: родителите имаат право и должност да ги издржуваат своите малолетни деца, да се грижат за нивното здравје, да обезбедат услови за оптимален раст и развој на детето, тие ги застапуваат своите малолетни деца, а права и должности на децата се определуваат со Конвенцијата на правата на детето: детето има право на заштита на неговиот живот, за да се развие тоа треба да има оптимални услови за раст и развој и друго. Што значи дека, родителството, семејството, брак и развод односно прекин на бракот претставуваат институти на семејното право.

Автор: Христина Ефтова

ПРЕЉУБА ВО БРАКОТ

Луѓето во текот на својот живот доживуваат голем број на позитивни и негативни работи. Под позитивни работи се: раѓање на прво дете, склучување на брак, започнување на детето во градинка потоа во училиште, средно школо и факултет, а под негативни работи: афера, прељуба, развод, смрт, насилство, (од било каков тип) абортус и друго. Сите овие негативни работи влијаат поединечно врз сите членови на семејството, а најмногу влијаат вез децата. Една од тие работи којшто влијаат врз сите членови е и прељубата (неверство). Прељуба е нарушување на брачниот однос, или односот помеѓу двајца партнери. Таа е позната уште од дамнешните времиња и се сретнува во многу периоди од минатото, историјата, но со сигурност можеме да кажеме дека е многу по застапена денес, отколку претходно. Во овој есеј, ќе се зборува за знаците и причините за прељубата, потоа за брачна терапија во која учествуваат партнери од кои едниот е прељубник, и главното прашање : Дали може да се надмине прељубата? Секој од нас тежнее кон брак кој е полн со љубов, верност, разбирање, меѓусебна почит, доверба помеѓу партнерите. Но, се почесто се прашуваме дали тоа е само идеал за кој што сонуваме или пак може да биде реалност? Прељубата е ужасен грев да се направи, но всушност може да се избегне, иако многу луѓе во денешното општество реагираат различно врз основа на нивната религија и култура. Кога некој ќе изврши прељуба, тие не успеваат да ја одржат својата посветеност кон партнерот. Кога ќе се случи прељуба довербата во врската е скршена и другата личност ќе се чувствува измамено и изневерено. Прељубата е дефинирана како врска помеѓу две лица кои не се во брак една со друга.

Чинот на неверство се случува во бракот кога еден од сопружниците доброволно ќе стапи во сексуален однос со поединец од спротивен пол, (женски) различен од брачниот партнер. Прељубата се смета за грев и брачен прекршок и е осудена од речиси сите религии. Сексуалните односи надвор од бракот сè уште се неприфатливи во индиското општество и ако еден од сопружниците се вклучи во вонбрачна афера, тоа може да доведе до прекршување на брачните завети и на крајот до колапс на брачната корелација. Кога партнерите, стапуваат во брак, почетокот се чини совршен за обете страни. Со текот на времето почнуваат да се согледуваат многу моменти во кои партнерите едноставно многу повеќе се осознаваат еден со друг на различен начин отколку претходно, и одтаму започнуваат и проблемите кои претходно ги немало. Токму затоа, се вели и дека односот на партнерите е многу поразличен пред и по живеењето во заедница. Постојат неколку знаци кои укажуваат на прељуба. Прв знак за прељуба е раниот брак. Зошто е тоа така? Се почесто се случува партнерите да се венчаат по само неколку месеци од запознавањето, мислејќи дека се еден за друг и не познавајќи се доволно добро, но главна причина за тоа е – преголемата избрзаност и желбата да се постигне токму тоа. Животот во заедница е голем предизвик, но кога ќе се посветиме “на хартија” без доволно познавање на партнерот, неговите навики и начин на живот, се чини дека првиот проблем на кој што ќе наидеме е можност за прељуба. Втор знак е ниската самодоверба. Ниската, или воопшто отсуството на самодоверба е најчестата причина за прељуба. Незадоволството од самите себе најчесто предизвикува и незадоволство кон нас од страна на нашиот партнер. Кога ниската самодоверба е присутна, таа доведува и до љубомора, недоволна доверба во партнерот, а сето тоа доведува до презаситеност на партнерот и ситуацијата само по себе може да доведе до неверство.

Затоа, во таков случај е многу важно двајцата партнери да ја развијат и изградат меѓусебно својата самодоверба, бидејќи само во таков случај таквите партнери со висока самосвест можат квалитетно да работат на нивниот брак и да го оддржуваат. Трет знак е кариерата и обврските на партнерите. Честопати, се случува на почетокот, за партнери да не е толку значајна кариерата и нормално, и покрај големите обврски да се најде средина за да може да се обврне внимание кон другиот да не се чувствува запоставен. Но, со текот на времето се случува партнерот да започне да работи на одредена позиција или да има повеќе од една работа во меѓувреме, за кое што е потребно повеќе вложен труд за таа позиција или тоа место, а со самото тоа повеќе внимание и повеќе време. Кога веќе зборуваме за знаците и како да ги препознаеме, да зборуваме и за причините кои може да доведат до прељуба. Најчестата причина за неверство е токму осаменоста. Без разлика дали станува збор за личност од женски или машки пол. Најчесто партнерите кои што се посветени на кариерата, ги занемаруваат партнерите или нивните потреби поради децата, пријателите, семејството, и не се присутни за комуникација, можат да допринесат за неверство. Често мотив, може да биде и отсуството на сексуални односи. Некој од двајцата партнери, со текот на времето повеќе не се чувствува заинтересирано за другиот партнер, не ја споделува истата емотивна наклонетост спрема другиот и тоа може да биде дополнителна причина за неверство. Најчеста причина за неверство, е посесивноста и љубомората која во современото општество ја поседуваат поголемиот дел од партнерите. Партнерот кој ја изразува љубомората и е посесивен кон другиот, го држи под контрола и го спречува неговото право на слобода, исто така може да предизвика неверство.

Кога прељубата води до развод, секој добива удар. Дури и да се земе предвид опцијата за развод е доволно за да се предизвика емоционална болка која не се заборава. Семејството е како патници на брод. Ако чамецот потоне, сите се дават. Користејќи ја оваа аналогија на брод што тоне и одејќи чекор понатаму, возрасните знаат да пливаат, но често децата не знаат. Истото важи и за развод. Повеќето возрасни луѓе можат да се справат со распадот на нивниот брак или посветена врска и да продолжат напред дури и ако тоа е тешко и болно. Истражувањата покажуваат дека често тоа не е случај со децата. Децата од разведени домови се изложени на зголемен ризик за академски, социјални и емоционални повреди или неуспех. Емоционалните рани кои не зараснуваат влијаат на сите. По завршувањето на аферата и исчезнувањето на „шокот и стравопочитта“, повеќето парови не ја вршат потребната работа за да заздрават и целосно да закрепнат. Овие парови остануваат во состојба на поларизација, недоверба и вина. Квалитетот на нивната врска никогаш не се опоравува целосно. Тоа е како сликање над 'рѓа. Бојата лесно се лупи и никогаш не изгледа како што треба. За пар кој никогаш целосно не заздравува од повредите предизвикани од прељуба, има многу предизвикувачи кои враќаат болни спомени, емоционална нестабилност и екстремни реакции.

На брачните терапии, присутвуваат најчесто партнерите кои се свесни за прељубата, кои што се каат за стореното и сакаат со сите сили да го поправаат тоа доколку е возможно. Најчесто, тоа се и партнерите кои што сакаат да го спасат бракот поради нивните деца. Најчесто неверството го простуваат и партнерите, кои немаат друга опција освен да останат со партнерите бидејќи се во многу лоша финансиска состојба, немаат родители, немаат кому да се обратат. Па друга опција освен таа, немаат. Според моето мислење, прељубата е чекор кој го превземаат личности кои не можат или не сакаат да се соочат со таквиот момент, да го поправаат она што мислат дека го нема или недостасува во нивниот брак, бидејќи партнерот кој го направил тоа немал храброст да ги превземе работите во свои раце, и да се обиде причините за прељуба да ги промени. Бракот, е институција која самата по себе бара односот помеѓу партнерите да биде изграден со љубов, почит, разбирање но исто така најважна е и комуникацијата и искреноста. Сметам дека тоа е така, бидејќи секој проблем или недостаток, може, и секогаш се надминува со добра комуникација која е проследена со искреност. За прашањето дали може прељубата да се надмине, одговорот е дека секоја пречка во бракот може да се надмине па дури кога станува збор и за прељубата. Цврстата врска на партнерите, одговорноста на родителството, посветеноста во нивниот дом со заеднички сили, се пресудни за да може да се надмине неверство.

Пишуваат: Ана Марија Павловска и Ангела Димовска

БАЛАНСОТ ПОМЕЃУ КАРИЕРАТА И ГРИЖАТА ЗА ДОМОТ НА СОВРЕМЕНИТЕ ЖЕНИ

Жена- именка која е составена од 4 букви,личност која на прв поглед изгледа толку крeвкo и кршливo,а внатрe во неа постои таква неисцрпна сила и храброст да се справува со проблемите и предизвиците во животот како ниеден маж на планетата Земја. Ако мажот е главата на фамилијата,жената е столбот на фамилијата,јазолот кој ги држи членовите сплотени и кој ја одржува семејната хармонија и функционалност. Во рамките на семејството, жената е личност која во текот на својот живот еволуира (поминува низ повеќе развојни фази) од девојче и ќерка на своите родители,во млада адолесцентска девојка,понатаму се формира како возрасна жена,сопруга,и на крај во нејзината последна улога,како баба на своите внуци. Во рамките на образовните, општествените институции и работните организации,таа најпрво е ученичка во основно училиште, студент на високо образовните институции (факултетите),и на крај како личност која се вработува во некоја работна организација. Од почетокот на човештвото, па се до ден денес,постигнат е голем напредок во однос на улогата и функциите на жената во семејството и општеството.

Но, не можеме да го негираме и фактот дека позицијата на жената во голем број земји од светот сеуште е на крајно незавидно ниво. Стигмата е многу поголема за женските деца отколку за машките. Од жените се очекува, кога ќе пораснат и создадат свое семејство, подеднакво да се грижат за сите членови во семејството,вклучувајќи ги и постарите изнемоштени лица,да се грижат за домаќинството и да бидат посветени во однос на градењето на успешна кариера во полето на својата експертиза. Но дали е се вака складно и успешно спроводливо? Во денешното современо општество, постојат и многу семејства со полиберален начин на уредување на односите т.е современите семејства.

Состојбата во овие семејства е за нијанса подобра од традиционалните семејства бидејќи повеќе се почитува и негува слободата на децата од најрана возраст, се развива нивната самодоверба и самопочит на многу повисоко нивно отколку во традиционалните семејства, отворено се зборува за сексуалноста и одредени проблеми со кои се соочуваат членовите во семејството. Како и во традиционалното семејство, се посветува особено внимание на воспитувањето и културата на децата со тоа што во овој вид семејства децата животот го живеат со полни плуќи, многу се посигурни и полиберални во однос на донесувањето и спроведувањето на одлуки во нивниот живот. Доколку се појават проблеми со кои не можат да се соочат, да ги дефинираат, или пак да најдат решение во рамките на семејството, посетуваат психијатар или психолог или пак стапуваат во контакт со социјалните служби доколку станува збор за некој посериозен проблем кој подолг временски период не можат да го решат. Во современите семејства постои еден негативен сегмент кој тешко може да се искорени односно помала посветеност во поглед на комуникацијата и негувањето на односите за разлика од традиционалните семејства, каде членовите поголемиот дел од слободното време го користат за да си посветат внимание едни на други т.е. конекцијата и односите се поцврсти. Позитивниот аспект на овие семејства е фактот што жената е во значително подобра положба за разлика од традиционалните семејства каде сите обврски и грижата за сите членови во семејството таа мора сама во целост да ги сноси.

Во поглед на остварување на професионална кариера, во денешно време жените имаат поголеми можности да ги остварат своите професионални способности и потенцијали заради тоа што не се обврзани во поглед на целосно менаџирање и одржување на семејството и домаќинството. Во минатото на жените не им бил дозволено право на глас, не им било дозволено да одат некаде или да прават нешто без да се консултираат со мажот, имала право само да ги завршува домашните обврски и да се грижи за домот и членовите на семејството. Сега, жената има право на глас, има право да донесува самостојно одлуки во врска со својот живот и да ги реализира, може да го гради образованието и професионалниот профил без усмерување и насочување, или одлучување од страна на своите родители за тоа што ќе работи во текот на животот или дали ќе студира на факултет или ќе го надградува своето знаење преку курсеви или други форми на дополнителна обука и специјализација. Во денешно време, голем број на жени сакаат да се остварат како сопруги и мајки, т.е. да формираат семејство и да се посветат на професионалниот живот. Порано било незамисливо за жената да работи надвор од домот односно да обезбедува егзистенција за семејството и да го одржува домаќинството истовремено. Со промената на семејната динамика и семејното уредување во најголемиот дел од светските општества, се зголемиле и можностите за жената да може да се оствари во професионален и семеен однос.

Пишува: Сара Трпковска

КРАТКА ИСТОРИЈА НА ФЕМИНИЗМОТ

Феминизмот, верување во политичката, економската и културната еднаквост на жените, влече корени во најраните епохи на човечката цивилизација. Типично е поделена на три бранови: феминизам од прв бран, справување со имотни права и право на глас; феминизам од втор бран, фокусиран на еднаквост и антидискриминација, и феминизам на третиот бран, кој започнал во 90-тите години на минатиот век, како реакција на привилегирањето на белиот, стрејт жени на вториот бран. Од Античка Грција до борбата за право на глас на жените до маршевите на жените и движењето #MeToo кое претставувало како четврт најнов бран на феминизмот, историјата на феминизмот е онолку колку што е фасцинантна. Еве сè што треба да знаете за борбата за родова еднаквост. Феминистичкото движење е поделено во 4 епохи, односно во 4 брана. Потребата и есенцијалноста за еднаквост датира уште во многу раниот период од цивилизацијата па затоа Платон уште во античката Грција констатирал дека жените поседуваат „природни капацитети“, еднакви на мажите, што довело до бурни реакции во парламентот на државата, исто така од важност е и кога жените во античката римска држава оддржале протест за законот „Лекс Опиа“, на кое им се забранува на жените да поседуваат злато и имот Римскиот конзул Маркус Порциус Като изјавил: „Веднаш штом ќе почнат да бидат еднакви со вас, тие ќе станат ваши претпоставени“, !

Првиот бран се карактеризирал на Конвенцијата во Сенека Фолс во 1848 година, аболицираните Елизабет Кеди Стентон и Лукреција Мот смело прогласиле во својата сега позната Декларација за Сентимента дека „Ние сметаме дека овие вистини се очигледни; дека сите мажи и жени се создадени еднакви“. Контроверзно, феминистките го барале „нивното свето право на изборната франшиза“ или правото на глас. Многумина присутни сметале дека правото на глас за жените е далеку од бледо, но биле занишани кога Фредерик Даглас тврдел дека не може да го прифати правото на глас како црнец ако и жените не можат да го бараат тоа право. Најголемиот успех во тоа време и од голема важност за правата на жените во САД, но и понатаму за во другите земји е 19-тиот Амандман.

Полека, суфражетките започнале да бележат некои успеси: Во 1893 година, Нов Зеланд станала првата суверена држава која им дава право на глас на жените, по што следи Австралија во 1902 година и Финска во 1906 година. Во ограничена победа, Обединетото Кралство доделило право на глас на жени после 30 години во 1918 година. Во Соединетите држави, учеството на жените во Првата светска војна им докажало на многумина дека заслужуваат еднаква застапеност. Во 1920 година, најмногу благодарение на работата на суфрагистите како Сузан Б. Ентони и Кери Чепмен Кат, било донесен 19-тиот амандман. Американските жени конечно се здобиле со право на глас. Со обезбедувањето на овие права, феминистките започнале со она што некои научници го нарекуваат „втор бран“ на феминизмот.

Но, културните пречки останале и со објавувањето на „Женствената мистика“ во 1963 година, Бети Фридан - која подоцна била ко-основач на Националната организација за жени - тврдела дека жените сè уште се наоѓаат во неисполнувачки улоги во домаќинството и грижата за децата. Во тоа време, многу луѓе почнале да го нарекуваат феминизмот како „ослободување на жените“. Во 1971 година, феминистката Глорија Штајнем им се придружила на Бети Фридан и Бела Абзуг во основањето на Националната политичка група на жени. Магазинот „Steinem’s Mrs. Magazine“ станало првото списание во кое се појавил феминизмот како предмет на својата насловна во 1976 година. Амандманот за еднакви права, кој барал правна еднаквост на жените и ја забранувал дискриминацијата врз основа на пол, бил усвоен од Конгресот во 1972 година. Една година подоцна, феминистките ја прославиле одлуката на Врховниот суд во Рое против Вејд, историската пресуда со која се гарантирало правото на жената да избере абортус. Во третиот бран критичарите тврделе дека придобивките од феминистичкото движење, особено од вториот бран, биле во голема мерка ограничени на белите жени, образовани на колеџ и дека феминизмот не успеал да ги реши проблемите на жените во боја, лезбежките, имигрантите и верските малцинства. Дури и во 19 век, Сојурнер Трут жалел за расните разлики во статусот на жените со барање „Зар не сум жена?“ во нејзиниот возбудлив говор пред Конвенцијата за правата на жените во Охајо во 1851 година: „А нели јас сум жена? Погледни ме! Погледни ја мојата рака! Орав и засадив, се собрав во плевни, и никој не можеше да ме упати на глава! И нели сум жена? Можев да работам исто и да јадам колку маж. И нели сум жена? Родив 13 деца и ги видов повеќето распродадени на ропство, и кога извикав од тагата на мајка ми, никој друг освен Исус ме слушна! И нели сум жена?“

Неодамна, феминистките посочиле на истакнати случаи на сексуалено насилство и вознемирување и „култура на силување“ како амблем на работата што требала да се стори во борбата против мизогинијата и да се обезбеди дека жените имаат еднакви права. Движењето #MeToo добила нова важност во октомври 2017 година, кога Њујорк Тајмс објавил истрага за обвинувањата за сексуално вознемирување направени против влијателниот филмски продуцент Харви Вајнстајн. Многу повеќе жени излегле со обвинувања против други моќни мажи - вклучувајќи го и претседателот Доналд Трамп. На 21 јануари 2017 година, првиот цел ден на претседателствувањето на Доналд Трамп, стотици илјади луѓе се придружиле на Маршот на жените на Вашингтон, масовен протест насочен кон новата администрација и согледаната закана што таа ја претставувала за репродуктивните, граѓанските и човековите права. Не било ограничено на Вашингтон: Над 3 милиони луѓе во градовите ширум светот одржале истовремени демонстрации, обезбедувајќи им на феминистките високи платформи за застапување во име на целосните права за сите жени ширум светот.

Пишува:Ивица Нешковиќ

ФЕМИНИСТИЧКИ ОДГОВОР НА ДИЕТИТЕ

Феминизмот преставува збир на општествени движења и идеологии чија цел е дефинирање, воспоставување и бранење на еднакви политички, економски, културални и социјални права на жените. Се залагаат за ослободување на жените од насилство, сексизам, и традиционални женски улоги (домаќинки, сопруги, мајки, сексуални објекти) и за прифаќање на жените како целокупни личности. Движењето исто така се бори за остварување на економска и политичка рамноправност на жените.

Идејата за движењето е соединување на жените за да се надмине дискриминацијата. Феминизмот како движење е разгранет во повеќе насоки, либерален, радикален, социјалистички, марксистички. Се смета дека феминистките се жени кои мразат мажи, агресивни, против семејство, не се традиционални и сакаат надмоќ над мажите. Факт е дека во феминистичките движења постои струја која се користи со насилство и омраза, но тоа не е доволна причина за отфрлање на феминизмот. Живееме во култура која е ориентирана на физички изглед, идеалот на убавина претставуваат слаби и мускулести тела кои укажуваат на висока концентрираност и дисциплинираност при конзумирање на храна. Додека се повеќе се нагласува важноста на изгледот и привлечноста за успех и задоволство, идеалот на женската убавина се повеќе се оддалечува од природната физиономија на женското тело. Идеално женско тело денес е слабо и со бујни облини.

Модната индустрија секогаш учествувала во дебатирање за социјални прашања и ги користела своите алатки за искажување на ставовите во општествените промени. Жените во сите периоди од развојот на модната индустрија, ја користеле модата како алатка за борба за своите права и промена на наметнатите општествени слики и улоги. Феминистките тврдат дека жените се генетски предодредени да имаат повеќе ткиво од мажите и со самото тоа се посклони кон дебелеење, а со тоа и дискриминација кон телесната маса. Според нив дебелината често се јавува кај жени кои припаѓаат на малцински групи, односно кај посиромашни жени, па така врз дискриминацијата според телесната тежина, се додава полова, расна и класна дискриминација во општеството.

Talk about it

Talk about it

Talk about it

Talk about it

Чест предмет на напад на феминистките е идеалот на женската фигура, кој агресивно го промовираат масовните медиуми, а посебно модната индустрија со супермоделите кои имаат 23% помала телесна маса од просечните жени, а чија фигура ја имаат само 5% од женската популација. Таков нереален идеал е причина за пропаст на 95% од сите диети и причини за развој на пореметувања како што се анорексија и булимија, често со смртни последици. Модната и козметичката индустрија го нагласуваат и нормализираат идеалот за слабо тело, така што ги претставуваат жените како многу послаби отколку што се, а тоа се постигнува со употреба на дигитално изменети фотографии на неухранети манекени и глумици. Според зборовите на феминистките, само една од 40 000 жени ги исполнува барањата на манекенската фигура и величина. Тој идеал на женското тело е мит, неразумен и не е можно да се достигне, па поради тоа, настојувањето да се достигне може да доведе до чувство на срам, незадоволство од сопственото тело, ниско самопочитување како и живот поминат во држење диети и вежбање.

Можностите за изложување на модни фотографии и реклами значително се зголемиле при технолошкиот напредок и уште повеќе со развој на социјалните медиуми. Поради својата сеприсутност, тој неразумен идеал станува норма со која се споредуваме и која ја проценуваме или мериме сопствената вредност. Иако девојките и младите жени обично се сметаат за популација на која најмногу негативно влијаат фотографиите кои прикажуваат исклучително слаби манекенки, изложеноста на модните фотографии има штетно психолошко влијание и на мажите и на жените во сите животни периоди.

Многу феминистки истакнуваат дека преку модната индустрија симболично може да се прикаже стремежот за рамноправност, дека модата е огледало на општеството, дека таа не задава правец, туку го рефлектира самото општество и појава во него. Самиот однос на феминистките кон модата, не е позитивен ниту негативен. Модата игра голема улога во промовирање на феминистичкото движење, со тоа што феминизмот е модифициран, односно прераснат е во вид на бренд кој влијае на зголемување на профитот во случај на продажба на облека со феминистички пораки.

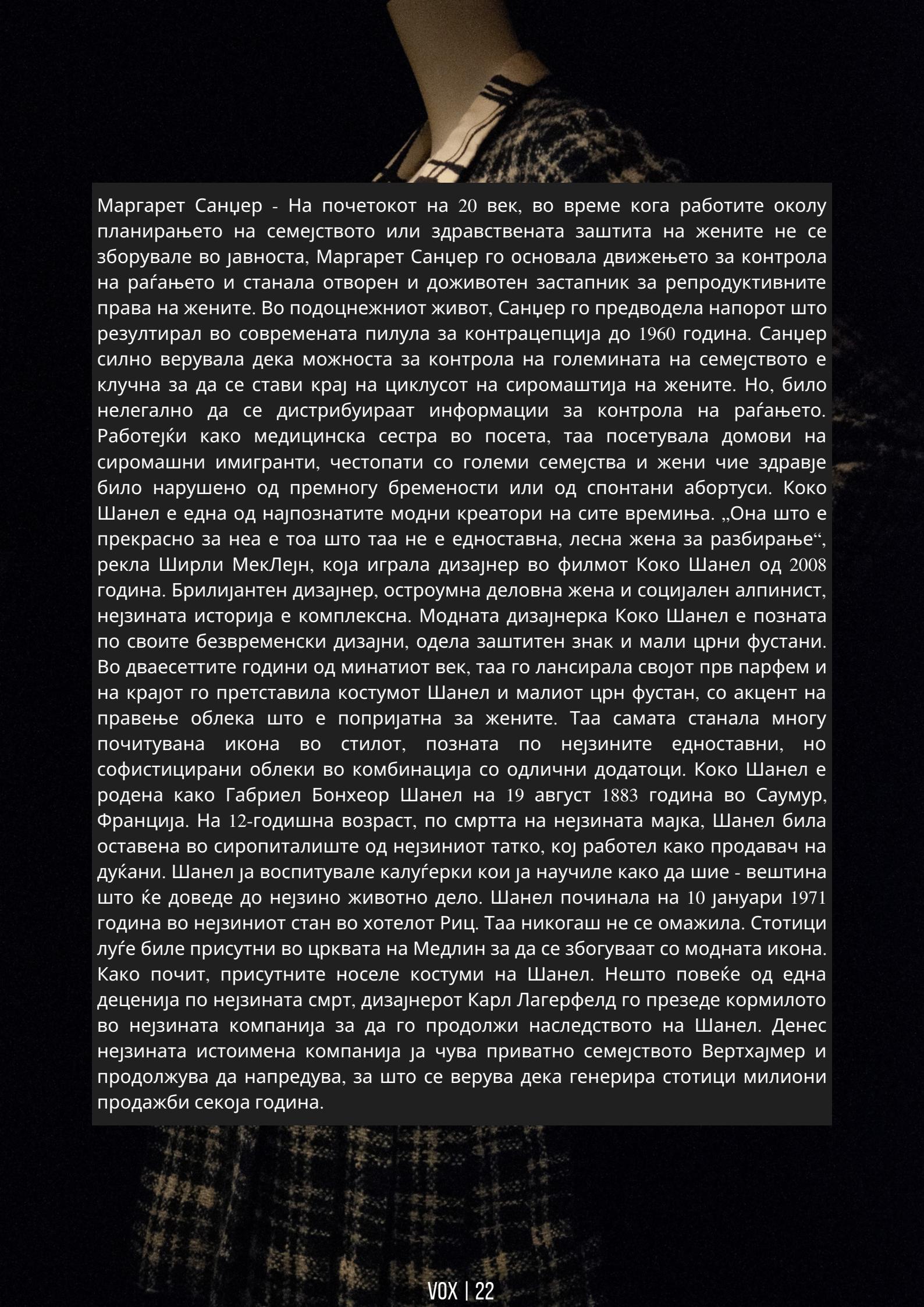
Пишува: Ивана Николова

ЖЕНИ КОИ ЈА ПРОМЕНИЛЕ СВЕТСКАТА ИСТОРИЈА

Низ годините и историјата, можеме да сретнеме голем број на жестоко интелигентни, моќни и инспиративни жени кои биле пионери за правата на жените и родовата еднаквост и притоа ги дефинирале световите на науката, математиката, авијацијата и литературата. Придонеле со неверојатно знаење, откритија и таленти во секоја област низ историјата. Одговорно може да потврдиме дека само поради силните жени во историјата ја достигнавме оваа точка во денешното општество. Од пејачки до научници и спортисти до активисти. Во продолжение на овој есеј, ќе наведеме неколку жени кои ги надминаа предизвиците, ги пробија бариерите и го сменија светот.

Софи Фридерике Огист фон Анхалт-Зербст е родена на 2 мај 1729 година во Стетин, тогаш дел од Прусија (сега Шчечин во Полска), ќерка на малолетен германски принц. Во 1745 година, откако била примена во Руската православна црква и го сменила името во Катерина, се омажила за големиот војвода Петар, внук на Петар Велики и наследник на рускиот престол. Бракот бил несреќен, но парот сепак добил еден син Пол. Во 1762 година сопругот на Катерина станал цар Петар III, но тој набрзо бил симнат од власта со прогласувањето на Катерина за царица. Петар кратко потоа бил убиен и не е познато дали Катерина учествувала во неговата смрт. Големите влијанија на Катерина врз нејзината посвоена земја биле во проширувањето на руските граници и продолжување на процесот на западнизација што го започнал Петар Велики. За време на нејзиното владеење, таа ја проширила руската империја кон југ и кон запад, додавајќи територии кои ги вклучуваа Крим, Белорусија и Литванија. Сузан Б. Ентони - Шампион на умереноста, аболицијата, правата на трудот и еднаквата плата за еднаква работа, Сузан Браунел Ентони станала една од највидливите лидери на движењето за гласање на жените. Заедно со Елизабет Кеди Стентон, таа патувала низ целата земја, држејќи говори во прилог на гласањето на жените. Од рана возраст, Ентони била инспирирана од верувањето на Квакер дека сите се еднакви пред Бога. Таа идеја ја водела во текот на нејзиниот живот. Таа имала седум браќа и сестри, од кои многумина станале активисти за правда и еманципација на робовите. Ентони го поминала својот живот работејќи за правата на жените. Во 1888 година, таа помогнала да се спојат двете најголеми здруженија за право на глас во една, Националната американска асоцијација за право на глас на жени. Таа ја водела групата до 1900 година. Патувала низ целата земја држејќи говори, собирајќи илјадници потписи на петиции и лобирајќи го Конгресот секоја година за жени. Ентони починала во 1906 година, 14 години пред жените да добијат право на глас со усвојувањето на 19-тиот амандман во 1920 година.

Маргарет Санџер - На почетокот на 20 век, во време кога работите околу планирањето на семејството или здравствената заштита на жените не се зборуваа во јавноста, Маргарет Санџер го основала движењето за контрола на раѓањето и станала отворен и доживотен застапник за репродуктивните права на жените. Во подоцнежниот живот, Санџер го предводела напорот што резултирал во современата пилула за контрацепција до 1960 година. Санџер силно верувала дека можноста за контрола на големината на семејството е клучна за да се стави крај на циклусот на сиромаштија на жените. Но, било нелегално да се дистрибуираат информации за контрола на раѓањето. Работејќи како медицинска сестра во посета, таа посетувала домови на сиромашни имигранти, честопати со големи семејства и жени чие здравје било нарушено од премногу бремености или од спонтани абортуси. Коко Шанел е една од најпознатите модни креатори на сите времиња. „Она што е прекрасно за неа е тоа што таа не е едноставна, лесна жена за разбирање“, рекла Ширли МекЛејн, која играла дизајнер во филмот Коко Шанел од 2008 година. Брилијантен дизајнер, остроумна деловна жена и социјален алпинист, нејзината историја е комплексна. Модната дизајнерка Коко Шанел е позната по своите безвременски дизајни, одела заштитен знак и мали црни фустани. Во дваесеттите години од минатиот век, таа го лансирала својот прв парфем и на крајот го претставила костумот Шанел и малиот црн фустан, со акцент на правење облека што е попријатна за жените. Таа самата станала многу почитувана икона во стилот, позната по нејзините едноставни, но софистицирани облеку во комбинација со одлични додатоци. Коко Шанел е родена како Габриел Бонхеор Шанел на 19 август 1883 година во Саумур, Франција. На 12-годишна возраст, по смртта на нејзината мајка, Шанел била оставена во сиропиталиште од нејзиниот татко, кој работел како продавач на дуќани. Шанел ја воспитувале калуѓерки кои ја научиле како да шие - вештина што ќе доведе до нејзино животно дело. Шанел починала на 10 јануари 1971 година во нејзиниот стан во хотелот Риц. Таа никогаш не се омажила. Стотици луѓе биле присутни во црквата на Медлин за да се збогуваат со модната икона. Како почит, присутните носеле костуми на Шанел. Нешто повеќе од една деценија по нејзината смрт, дизајнерот Карл Лагерфелд го презеде кормилото во нејзината компанија за да го продолжи наследството на Шанел. Денес нејзината истоимена компанија ја чува приватно семејството Вертхајмер и продолжува да напредува, за што се верува дека генерира стотици милиони продажби секоја година.

Сите овие жени оставиле некаква трага зад себе во историјата преку работите што ги правеле и на некој начин го направиле светот каков што е денес односно дале свој придонес да го направат подобро место за живеење. Придонеле за родовата еднаквост, правата на жените, избирачкото право т.е правото на глас на жените, подобрување на положбата на децата, поголема инволвираност на жените во јавниот свет како и во војската, политиката, потоа поголема грижа за здравјето на жените но и целокупното население.

Пишуваат: Илина Јаковчевска и Анастасија Богдановска

ПРИНЦЕЗАТА ДАЈАНА

Принцезата Дајана била член на кралското Британско кралско семејство, нејзиното моминско име е Дајана Спенсер родена е на 1 јули 1961г. Во Англија. Таа била четврта од петте деца во своето семејство од каде потекнувала. Семејството на Дајана не било обично семејство, туку тоа имало контакт со Британското кралско семејство. Кралското семејство го сочинувале Кралицата Елизабета која што и денес е на престолот, нејзиниот син Чарлс кој што подоцна станува сопруг на Дајана од кој што имале два сина од тој брак Вилијам и Хари. Сара сестрата на Дајана прва се забавувала со принцот Чарлс, но потоа Дајана била таа која го освоила неговото срце. На 24 феврури во 1981г. Принцезата Дајана и принцот Чарлс ја прогласиле нивната веридба, истата година на 29 јули се оддржала и голема кралска венчавка во катедралата Свети Павле во Лондон. По оваа венчавка Дајана се здобила со четири титули од кои принцезата на Велс, војвоткиња Коривола, војвоткиња ротесеа и грофица Честер. За бракот на принцезата Дајана и принцот Чарлс, се зборувало дека бил несовершен, имало многу бројни афери за неверство кај двата сопружника. Нивниот брак официјално се завршил на 28 август во 1996г со развод по што после овој развод Дајана ги изгубила титулите и останала само со една титула освен принцеза на Велс.

По разводот Дајана продолжила да живее во палатата заради нејзините деца, како тие би имале добро детство и грижа од страна на двата родитела за да можат да израснат, а да не го осетат отсуството на еден родител. По нејзинот развод една година подоцна во 1997г Дајана имала јавна врска со Доди Фајед син на Мохамед ал Фајед богат бизнисмен од Египет, со што Дајана се забавувала со него после разводот со Чарлс.

По нејзиниот развод таа се откажала од многу организации во кои учествувала и се ограничила на неколку и тоа: работи со бездомништво, СИДА, лепра, болница за деца како и болница за деца болни од рак. Дајана во 1996г се вклучила во кампањата против нагазни мини оваа кампања била повеќе политичка одколку што имала поврзаност со Кралското семејство. Се смета дека принцезата знаела за многу работи што се одвивале во палатата па се обидувала да ги изнесе на виделина. На 31 август 1997г се случува собаќајна несреќа во тунелот во Париз. Во автомобилот била Дијана, нејзиниот вереник Доди, нејзиниот телохранител како и возачот на автомобилот. Во оваа несреќа настрадале Доди и возачот, телохранителот се здобил со тешки повреди, но сепак останал жив со трајно оштетување на меморијата. Дајана била жива таа имала внатрешно карварење и по обид за спасување од страна на брзата помош таа починала после четири часа по несреќата. Нешто чудно што се случило по смртта на Дајана е тоа што и го баламирале телото што било илегално и незаконски во Париз како би го оддржале во добра состојба за време на нејзиниот погреб. Местото на кое се случила несреќата после три часа било веднаш расчистено со што не се извршило никаква истрага околу несреќата, како не би се стварало метеж, бидејќи местото под тунелот каде и се случила несреќата било прометно.

Принцезата Дајана сепак била позната личност и постојано ја следеле медиуми каде и да одела со еден збор таа немала своја приватност, бидејќи медиумите и папараците биле постојано присутни во нејзиниот живот и го следеле секој нејзин чекор. Од несреќата немало никакви видео записи, за тоа што се случило и како се одвивал целиот тој процес. Постојат некои теории на завери за кои се смета дека несреќата е организирано убиство на Дајана. Постојат неколку теории за Џорџ Смит кој бил силуван во внатрешноста на палатата, во која што се одвивале сексуални инциденти и злоставувања кои што биле познати во медиумите, принцот Чарлс сакал да ги сокрие сите овие случувања, додека пак Дајана сфатила што се случувало и се обидувала сето тоа да го изнесе во медиумите. Постоеле и ВИП педофили во палатата кои што биле во потесниот круг на кралското семејство кои се одвивале. Постои информација дека Дајана имала записник во кој што таа имала информации за малтретирање и сексуални инциденти од страна на принцот Филип, имала снимени видео записи како докази кои што се одвивале во кралството.

Друга теорија е таа дека во палатата кружеле обреди на сатанизам и дека Дајана била само предмет на ритуал на жртвување бидејќи поседувала висок статус во кругот на семејството, како ритуално убиство кое и било сместено од страна на кралското семејство во внатрешноста на тунелот бидејќи таа пред да почине во тунелот ја задржале еден час. Постои и писмо во кое што Дајана изнесува некои детали за кои што смета дека би се случиле, поточно таа испраќа писмо до својот батлер во кое што кажува дека се плашела за својот живот и смета дека Чарлс планира да ја убие во собраќајна несреќа, а причина за сето ова било бидејќи таа знаела дека нема предиспозиции за кралица, па кралското семејство сака да ја отстрани. Постои и теорија дека принцезата Дајана сама смислила, односно ја лажирала својата смрт како и Доди како би се тргнале од целиот тој живот кои го живееле, како излез да живеат мирен и тивок живот за да може да ја избегне целата таа контрола од страна на кралското семејство. Позната е теоријата дека Дајана и воопшто не била мета за несреќата дека тоа бил нејзинот вереник Доди, се сметало дека сакале да го убијат непријателите од страна на неговиот татко во светот на бизнисот како и ради верската определба бидејќи бил муслиман, заради тоа што не сакале Дајана да се омажи со него бидејќи тоа во кралското семејство било голем проблем. Постојат многу други теории на завери околу нејзината смрт за кои што сеуште нема изнесено докази за нејзината смрт, сепак нејзиниот случај и до денес не е решен и прогласен како несреќен случај.

За принцезата Дајана можат да се издвојат и неколку интересни факти за нејзиниот живот во кралското семејство меѓу кои се: важна кампања на Дајана била ХИВ/СИДА на која што работела да се стави крај на овие болести, следно е дека таа се заинтересирала многу за јавањето на коњи но и општо за коњите како животни, прстенот на Дајана денес го носи сопругата на нејзиниот син војвотката Кејт Мидлтон, на нејзината венчавка со принцот Чарлс имало телевизиска публика од 750 милиони гледачи. Дајана исто така била 12 години помлада од Чарлс со што со него се омажила на своите 20 години

ИНТЕРЕСНИ ФАКТИ ПОВРЗАНИ СО СЕМЈЕСТВОТО

Невестите од Блискиот Исток сликаат Хена на рацете и нозете за да се заштитат од злото око.

СРОДСТВО

Размислете како може да изгледаат различни семејни односи низ светот. Дали е изненадување што и зборовите што се користат за нивно дефинирање се различни?

На пример, кај нас, користиме два термина, „баба“ и „дедо“, за да се однесуваат на родителите на нашите родители. Но, мандаринскиот кинески има четири различни термини, еквиваленти на „баба по мајка“, „дедо по мајка“, „баба по татко“ и „дедо по татко“. Во меѓувреме, домородните Хаваи го користат истиот термин за браќа и сестри како и за братучедите.

СЕМЕЈСТВАТА НИЗ СВЕТОТ

Домаќинствата со пошироко семејство се најзастапени во Азија, Блискиот Исток, Централна и Јужна Америка и делови од Африка. На пример, студијата на Светската семејна мапа од 2015 година покажа дека најмалку 40% од децата во овие региони живеат во домаќинства во кои спаѓаат возрасни луѓе, освен нивните родители.

ПАРОВИТЕ КОИ СТАПУВААТ ВО БРАК ВО ДОЦНИТЕ 20-ТИ ИМААТ ПОМАЛА ВЕРОЈАТНОСТ ДА СЕ РАЗВЕДАТ

Истражувањето предводено од Николас Волфингер, професор на Универзитетот во Јута, откри дека спротивно на долгогодишното верување, да се чека подолго за да се венча не мора да предвидува посилен брак. Наместо тоа, се чини дека најдобро време за брак е помеѓу раните 20-ти и раните 30-ти. Ако почекате да наполните 32 години, вашите шанси за развод почнуваат да се зголемуваат (иако сè уште не се толку високи како да се венчате во тинејџерските години). Како што пишува Волфингер на блогот на Институтот за семејни студии, „Речиси за секогo, доцните дваесетти се чини дека се најдоброто време за да се врзат“.

МУЛТИКУЛТУРАЛИЗАМ

МУЛТИКУЛТУРИЗАМ: ДЕФИНИЦИЈА, ПРИДОБИВКИ И НЕДОСТАТОЦИ. ТЕОРЕТСКА АНАЛИЗА

*“Мултикултурализмот може да се опише како културна разновидност или нејзин напредок во општеството каде што живеат поединци од различни раси, може да се однесува и на интегративната стратегија на мултикултурната нација. Терминот мултикултурализам може да се толкува на различни начини. Терминот е различно дефиниран во зависност од тоа дали се користи за да се однесува на:

демографијата на земјата (население со различно расно, религиозно и јазично потекло), нормативно-идеолошки аспект (индивидуални културни права), или програми на ниво на политичка политика за справување со етничката различност. Мултикултурализмот е присутен во многу големи градови и има многу важни предности. Сепак, сè уште има некои проблеми поврзани со овој концепт.”

*“Придобивките од мултикултурализмот се во тоа што се зголемува толеранцијата за малцинствата. Една значајна придобивка од различноста е тоа што има способност да го подигне целокупното ниво на толеранција на нашето општество за малцинствата. Ова е критично затоа што малцинствата биле дискриминирани долго време во историјата, а сето тоа треба да се реши, со цел да го подобриме квалитетот на животот на оние кои припаѓаат на тие малцински групи. Секој од нас може да придонесе за потолерантно и поотворено општество кое ги подржува сите групи на малцинства, имиџот на една држава може драстично да се подобри низ целиот свет, бидејќи поединци од други земји ќе знаат дека се добредојдени. Ако поединците станат поприматени за малцинствата, постои голема веројатност дека целокупното ниво на мир во општеството ќе се подобри. Жално е, но сè уште има многу локации низ светот каде што малцинствата се дискриминирани, а многу од нив се дури и вербално или физички напаѓани од локалното население кое не ги толерира тие малцинства и нивните различни начини на живот. Како резултат на тоа, прифаќањето на етничката плуралност го зголемува севкупниот степен на мир во многу делови од светот. Често мислиме дека нашите културни вредности и општествени конвенции се супериорни во однос на сите други начини на живеење, и прилично сме горди на нив. Меѓутоа, ако патувате низ светот и разговарате со различни поединци, брзо ќе откриете дека многу луѓе во нашата култура имаат едностран поглед на животот и не се свесни дека нивните културни верувања се само еден од многуте начини на постоење. Сепак, од клучно значење е да препознаеме дека нашата култура не е супериорна во однос на другите цивилизации и дека треба да се стремиме да учиме од нив за вистински да го прошириме нашето разбирање за тоа како функционира светот. Можеби подобро ќе се сфати сето ова со различност, бидејќи луѓето од различни култури често одбиваат да се приклучат на овој тип на животен стил и ќе изберат да го живеат својот живот според сопствените услови. Како резултат на тоа, различноста може да ни помогне и да искусиме различни начини на живот. Многу луѓе сè уште се пристрасни кон луѓето од друга етничка припадност и не им веруваат.

Сепак, повеќето од овие предрасуди кон етничките малцинства се неосновани, а разликоста може да помогне да се елиминираат на долг рок. Луѓето ќе бидат многу поспремни да прифатат различни култури ако запознаат други луѓе од различна етничка припадност и разговараат со нив. Предност на етничката плуралност е во тоа што може да ни обезбеди посеопфатна слика за реалноста. За волја на вистината, сите ние сме културно предиспонирани на еден или друг начин. Ние сме обучени да се однесуваме на начини кои се во согласност со локалните културни вредности и општествените стандарди додека растеме. Мултикултурализмот може да ни овозможи и можност да пробаме различни кујни. Иако нема ништо лошо во тоа да се гордееме со домашната кујна на земјата, во зависност од само еден кулинарски пристап може да стане монотон со текот на времето. Како резултат на тоа, пробувањето нови јадења од различни нации може да биде исклучително возбудиливо. Мултикултурализмот исто така може да биде поволен ако сакате да научите нови јазици. Ако заедницата има високо ниво на етничка различност, ќе биде многу полесно да се најде јазичен партнер со кој ќе се практикува странски јазик. Како резултат на тоа, ќе научите многу побрзо отколку ако сте во ситуација кога немате со кого да разговарате лично. На многу места низ светот, луѓето кои припаѓаат на одредено етничко малцинство сè уште се борат да бидат прифатени.

Тие луѓе често живеат во мали населби и избегнуваат да имаат премногу контакти со остатокот од заедницата поради страв дека ќе бидат нападнати или дискриминирани на други начини. Како резултат на тоа, од клучно значење е општото население да стане поприфатливо за тие малцинства со цел да се зголеми нивната доверба. Еден пристап за да се постигне ова е да се промовира различноста, така што луѓето ќе ги отфрлат своите предрасуди и страв од малцинствата и ќе ги прифатат како вредни членови на општеството. Мултикултурализмот може да им помогне на корпорациите ширум светот, покрај тоа што ќе има поволено влијание врз општеството како целина. Многу висококомпетентни луѓе се членови на одредени малцинства, и за да останат конкурентни на долг рок, бизнисите мора да станат поприфатливи и отворени за малцинствата, така што луѓето од тие групи сакаат да работат за нив. Мултикултурализмот, генерално, има потенцијал да ги подобри животите на многу поединци ширум светот со тоа што ќе придонесе за поотворено и поприфатено општество. Како резултат на тоа, проблемот со предрасудите на малцинствата може да се ублажи, што резултира со значително подобрен квалитет на живот за оние кои припаѓаат на овие групи.”

***“Недостатоците на етничкиот плурализам се во тоа што негативно се гледа на имигранти од други нации кои се соочуваат со слични предизвици при асимилацијата во општеството. Кога луѓето се преселуваат во друга нација, сè е ново за нив и може да им треба многу време за да се прилагодат на новите околности. Додека многу мигранти се желни да се асимилираат со текот на времето, другите мигранти можеби воопшто не сакаат да го сторат тоа, поставувајќи главни проблеми за една култура. Луѓето од различно етничко потекло, особено оние кои не го знаат јазикот на земјата во која се преселиле, веројатно ќе доживеат тешка социјална изолација. Неопходно е да се зборува на локалниот јазик за да се добие работа и да се создадат познанства со текот на времето. Многу поединци во многу делови од светот сè уште се сомневаат во концептот на мултикултурализам. Многу луѓе се горди на сопствената култура и одбиваат да ги прифатат туѓите културни перспективи. Како резултат на тоа, луѓето од различни културни и социјални средини може да се соочат со тешкотии во одредени области. Луѓето се плашат и од етничката различност бидејќи веруваат дека тоа ќе предизвика да го изгубат својот културен идентитет порано или подоцна. Додека етничките малцинства даваат нови перспективи, тоа не значи дека сите традиции ќе бидат изгубени. Тоа само значи дека ќе има поширок опсег на културни начини на живот. Ако една земја привлече голем број неквалификувани имигранти, стапката на невработеност веројатно ќе се зголеми. Многу неквалификувани луѓе нема да можат да добијат работа, што ќе има големи негативни последици за економијата и општеството во целина. Ако стапките на невработеност се зголемат како резултат на мултикултурализмот и прекумерната миграција, веројатно ќе се зголеми и државниот долг на таквите земји. Во најлошото сценарио, ова може да резултира со долгорочен државен долг.”

Мултикултурализмот има бројни придобивки и недостатоци, како што видовме претходно. Според мене, е важна компонента на едно современо и толерантно општество и ние треба да ја промовираме културната различност. Во исто време, мораме да се погрижиме радикалните групи да не ја злоупотребуваат оваа рамка со цел да се одржи мирно општество во кое можеме редовно да учиме еден од друг.

Пишува: Сања Поповска

ГЛОБАЛИЗАЦИЈАТА, МУЛТИКУЛТУРАЛИЗМОТ И МЕШАНИТЕ БРАКОВИ КРЕИРАЊЕ ХИБРИДЕН СЕМЕЕН ИДЕНТИТЕТ

Глобализацијата денеска е неизоставен дел од реалноста на човештвото. Светот станува едно општество, културите се зближуваат, движењата се шират, и животот се менува. Човекот трпи промени, во начинот на уредување на животот, во вредностите кои се наметнуваат и тој се прилагодува. Ние сме адаптивни битија, во природата ни е лесно да се снаоѓаме со промените. И денеска тоа најмногу се покажува, а најголемиот доказ е брзото прифаќање на глобалните процеси и трендови. Сите сме свесни дека глобализацијата зема силен замав и остава белези и еден вид промени во животот на сите нас. Како на економски план така и на сите општествени области и планови. Семејствата некогаш и семејствата денес имаат претрпено голем број разлики. Ако во минатото под глобализација единствено се подразбирало ширење на слободен и интегриран пазар, денеска глобализацијата е присутна во сите сфери и во секое општество. Глобализацијата е видлива во политиката, образованието, културата, начинот на кој што живееме и мислиме. Глобализацијата ја претставуваат сложените процеси кои водат кон интеграција на светот во целина, а таа интеграција во социолошката наука е присутна подолго време. Тоа значи интегрирање на општествата во едно светско општество. Кога станува збор за интегрирање, спојување на повеќе култури, народи, нивна сплотеност и комуникација, заедничко живеење доаѓаме и до поимот мултикултурализам. Токму овој поим е комплексен за дефинирање. Светот е мултикултурен и намалувањето на ефектите на осознавањето на различноста на интернационален и интеркултурен план има огромно значење.*” Каде и да се осврнеме ќе забележиме како постои мултикултурализам во општественото уредување и во меѓучовечките односи. Денеска во светот најголемиот број на земји се културно хетерогени, што значи дека разновидноста секаде постои. По најновите процени во 184 независни држави во светот постојат околу 600 јазични и 500 етнички групи.” Можеби е различен степенот на прифаќањето, признавањето и славењето на различните културни идентети, обележја и уникатности, но тоа сепак постои. Па така, живејќи во ерата на глобализацијата, мешаните бракови стануваат сè почести. Паровите кои растат од различно потекло, кои споделуваат различни култури и зборуваат различни јазици, почнуваат да создаваат свој хибриден семеен идентитет.

Во постоењето на мешаните бракови голема улога имаат мултикултурализмот и глобализацијата како процеси кои влијаат врз начинот на уредување на семејниот живот. Она што се случува во поглед на поголем допир на различни култури и се поголема измешаност на луѓе од различна национална, верска, етничка припадност, сето тоа влијае врз начинот на кој човекот ги носи своите одлуки. Кога сме во постојан допир со некој, ние градиме однос и ни се отвараат нови можности за креирање на нови начини на кои ќе се поврземе. Еден од тие нови начини за поврзување меѓу луѓето е стапување во брак. Генерално гледано, можеме да кажеме дека помладите лица имаат поголема веројатност од постарите да одобруваат мултикултурни бракови, односно бракови меѓу двајца кои се различни по било верска, етничка, национална или расна припадност. ***“Па така според истражувања и анализа односно анкета која била направена од страна на Галуп организацијата со седиште во Вашингтон, било дојдено до интересни резултати кои покажуваат како бројките и процентите на одобрување на овие мешани бракови се зголемува со новите генерации на млади луѓе. Ова истражување било направено во САД, и во рок од 60 години разлика процентите се значително зголемени.

Кога прашањето „Дали одобрувате брак помеѓу маж и жена од црна и бела раса?“, било поставено на испитаниците во 1961 година, добиените резултати покажале дека 4% одговориле потврдно. Кога истото прашање било поставено во 2021 година, добиените резултати покажале дека дури 94% од испитаниците одговориле потврдно.”

Не само што овој тренд на послободни сфаќања и прифаќања се покажал и потврдил со истражувањето, туку и самата сум сведок во моето општествено опкружување дека тоа се случува. Ако ги погледнам повозрасните можам да забележам големи предрасуди, неодобрувања и негативни ставови кои не покажуваат прифаќање и разбирање и поддржување на мешаните бракови.

Наспроти тоа, ако ги погледнам помладите генерации во кои сум и самата, забележувам многу поголема ослободеност од предрасуди, поотворени сфаќања за бракот, семејството и самиот мешан брак. Па така она со што се соочуваат младите кои решаваат да стапат во мешан брак се големи предизвици со семејството и општеството. Постојат многу аспекти кои треба да се разјаснат во однос на семејството со мешан брак со цел да се разрешат прашањата поврзани со културните разлики и да се најдат заеднички културни вредности. Па така се појавуваат прашања кои се поврзани со тоа каде парот ќе живее, во духот на која култура ќе ги воспитуваат своите деца, кој јазик ќе го учат децата, кои традиции на децата ќе им ги пренесат, со кој образовен модел ќе се едуцираат... Битен е и моментот кога се поставува прашањето каква ќе е динамиката и структурата на семејството. За на сите овие прашања да се изнајде компромисно решение и одговор треба партнерите од мешаниот брак да најдат начин да ги исполнат и задоволат потребите и интересите и традициите и на двете страни, да направат баланс меѓу датумите, прославите, празниците, религиите. Можеме да заклучиме дека креирањето на хибриден семеен идентитет наједноставно кажано со себе носи големи предизвици и притоа бара многу посветеност и упорност со цел да се заздржи семејната кохезија.

Покрај етничката шареноликост кога станува збор за нашата држава, главно се склучуваат етничко хомогамни бракови. Тоа значи дека најголемиот број брачни врски се склучуваат во рамките на својата етничка група. Во случаите кога бракот е мешан, кога постои етничка и верска хетерогамија се прават додатни напори како би се усогласиле односите помеѓу сопужниците кои припаѓаат на различни културни традиции, имаат различни обичаи и системи на вредности. Исто така би навела дека голема пречка за склопување на еден ваков брак имаат религиските организации (една против друга, тоест секоја си влече за своето) и политиката која е пласирана во нашето секојдневно живеење и има голема улога во донесување на некои одлуки и начин на живот. Доколку една двојка се одлучи за тоа да победи љубовта треба да се носат со голем товар и доста бројни предизвици во општеството. За голем дел од тие предизвици се всушност семејствата на парот. Родителите, блиските роднини и пријатели секогаш би имале што да кажат, секоја етничка група влече за својата, би учествувале во животите на младата двојка и тие би се носеле и соочувале со одреден вид притисок пред се од самите семејства па подоцна и со предрасуди и притисок од општеството. Генерално мешаните бракови кај нас се склучуваат помеѓу партнери од етнички заедници кои ја делат верата и традицијата ондносно помеѓу Македонци и Срби и Албанци и Турци или Бошњаци, што укажува на тоа дека македонското современо општество е уште поделено на верска и етничка основа.

За формирање на семејство и дом не е потребно да се гледа кој на која етничка група и припаѓа, бидејќи тоа е најмал фактор кој е битен и влијае кога станува збор за градење на семеен живот. Доволна е желба и љубов, труд и трпение, спремност и стремење кон подобри визии и начин на живот како за двојката што би се одлучила на мешан брак така и за децата кои што ќе проиллезат од тој брак и целата околина севкупното население и општество. Бидејќи само ако се смени погледот кон некои работи ние би живееле во многу подобри услови и кога би ги негувале своите вредности и традиции, но и да укажуваме почтит и вреднување кон останатите различности.

За формирање на семејство и дом не е потребно да се гледа кој на која етничка група и припаѓа, бидејќи тоа е најмал фактор кој е битен и влијае кога станува збор за градење на семеен живот. Доволна е желба и љубов, труд и трпение, спремност и стремење кон подобри визии и начин на живот како за двојката што би се одлучила на мешан брак така и за децата кои што ќе проиллезат од тој брак и целата околина севкупното население и општество. Бидејќи само ако се смени погледот кон некои работи ние би живееле во многу подобри услови и кога би ги негувале своите вредности и традиции, но и да укажуваме почтит и вреднување кон останатите различности. Бидејќи дури и да сме од иста етничка група со некого, ние во суштина никогаш не можеме да сме до тој степен исти со другата страна. Различностите се тие кои што не привлекуваат кај останатите луѓе и за кои треба да ги вреднуваме, негуваме и почитуваме. Интеркултурно семејство е многу повеќе од самото поседување на различни пасоши. Луѓето кои имаат мултикултурни врски можат да имаат најразлични традиции, обичаи, навики, јазик кој го зборуваат, религија во која веруваат.***“Венди Вилијамс е авторка на делото „Глобализацијата на љубовта,, - книга за мултикултурната страна на романсата и бракот. Како што тврди таа во нејзиниот Tedx Talk „Луѓето од секаде се заљубуваат во луѓе од секаде“ . Па отсега натаму, да ја имаме оваа фраза како потсетник на случувањата и времето во кое живееме, и да ја искористиме како мотив за послободоумни размислувања во однос на мешаните врски.

Пишуваат: Ангелина Младеновска и Камелија Крстиќ

МЕШАНИ БРАКОВИ

Мултиетничноста и мултикултурализмот се богатство за општеството, бидејќи тие содржат корени на културите што биле создадени во минатото, се развиваат во сегашноста и даваат надеж за иднината. Мултикултурализмот е соживотот на различни култури, каде што културата вклучува раса, религија, националност или културни вредности. Групата се карактеризира според обичаите, културните вредности, начини на размислување и комуникација.

Во животот луѓето често пати се пред предизвик да донесат одлука од која ќе зависи нивната иднина. Една од нив е поврзана со бракот, таа одлука станува потешка и посериозна ако сакате венчалниот прстен да му го подарите на лице кое е етнички а особено верски различно од вас посебно кога живеете во општество каде меѓуетничката толеранција е ниска како во нашата земја каде стереотипите и предрасудите за мешаните бракови се сеуште на високо ниво. Тоа го покажуваат и статистиките каде што во Р.С.Македонија само 10% од браковите годишно се од мешан тип. Плодот на искрената љубов е најсилната причина за разбивање на стереотипите и предрасуди, но сите ние сме сведоци дека паровите наидуваат на многу пречки најпрво од семејствата а потоа и од целото општество. Некои семејства имаат проблеми, кога бојата на кожата на нивните деца е во различни нијанси од таа на нивниот партнер. Брачните партнери на еден мешан брак треба да ги имаат во предвид сите пречки, дискриминации, предрасуди и да бидат подготвени за нив ако решат да создадат заедничко семејство. Најголемата бариера за мешаните бракови е верската определба тука е изворот на најголемите предрасуди.

Растеме во едно чудно време, време на поделби кои за мене се нејасни и денес, уште од мали нозе во училиште почнуваат поделбите каде што наставата се одвива во „чисти етнички смени“ домашното воспитување ни го наметнува ставот дека различното е погрешно и дека во никој случај мешаниот брак не е прифатлив особено во помалите рурални средини каде што има само една етничка припадност. Од такво место потекнувам и јас каде што е недозволено да се склучи брак со партнер од друга етничка припадност бидејќи тоа е „традиција на селото,“ да нема мешани бракови.

Кај нас религиозното чувство на припадност е многу посилено и поизразено од националното, кога ќе кажеш дека припаѓаш на една религија таа предвидува некои ритуали за чинот на венчавање, збир од обичаи без кои е незамисливо да помине свадбата. Многу млади се принудени да ја менуваат религијата непосредно пред венчавката само за да ги задоволат семејствата. Нашето општество е модернизирано но сеуште традиционално до таа мера што не ни дава можност да се однесуваме модерно. Но тоа не е оправдување за лошиот однос што околината и семејствата го имаат за младите што сакаат да склучат мешан брак. Тоа е ментална матрица од која тешко ќе се ослободиме. Во минатото помеѓу припадниците од различни религии, без да се промени религијата, било забрането склучувањето на бракови. Религиските и културните обрасци што се формирале претставувале пречка за склучување но и за одржување на мешани бракови.

Со социјализацијата формираните предрасуди во одделни етнички средини за другите етнички групи во голема мерка ги лимитираат севкупните контакти, па и можностите за склучување на брачни врски. Република Северна Македонија има хетерогена етничка и религиска структура. Таквата општествена состојба постојано ги упатува и ги доведува припадниците со различно етничко потекло на меѓусебни контакти на сите подрачја од општествениот живот. Во Република Македонија е карактеристично тоа што до седумдесеттите години брачната етничка хомогамија бележеше благ пораст. Најмногу мешани бракови биле склучени во 1965 година, 14,5%, односно тогаш секој седми брак бил мешан по етничка основа. Оттогаш натаму започнува постепено опаѓање на бројот на мешаните бракови, така што во 1980 тој изнесува 7,8%. Опаѓање на мешаните врски се забележува скоро кај сите етнички групи, особено кај најбројните (македонската, албанската, турската). Престанувањето да се мешаат овие групи доведе до значајно намалување на етничката хетерогамија во републички

рамки.

Во такви случаи кога бракот е мешан, кога постои етничка и верска хетерогамија, треба да се направат додатни напори како би се усогласиле односите меѓу сопружниците кои припаѓаат на различни културни традиции, имаат различни обичаи, системи на вредности и сл. Најчесто мешани бракови се склучуваат меѓу оние припадници од етнички групи кои се слични по своите општествени карактеристики, кога постои територијална блискост, како и јазична и религиска блискост.

Кај албанската и кај турската етничка група истата религија и религиска традиција претставуваат основен интегративен фактор. Меѓу припадниците од овие етнички групи, етнички мешовити бракови се склучуваат токму и најчесто меѓу нив, односно кај нив етнички хетерогамните бракови се религиски хомогамни. Етнички мешовитите бракови покажуваат дека стапката на разводи е нешто повисока кај овие групи, отколку кога се наоѓаат во етнички хомогамни бракови. Со сигурност може да се тврди дека на повисоката стапка на разводи кај етнички мешовитите бракови влијаат и други фактори, како што се блискоста на занимањето, образовното ниво, местото на живеење, бројот на деца во бракот итн. Најчест проблем со кој се соочуваат паровите на мешаните бракови се дали едниот партнер ја менува својата вера најчесто е тоа жената која во некои случаи таа е приморена да ја преземе верата на својот иден сопруг за да биде прифатена од неговото семејство и роднините. Исто така проблем создаваат и празниците, најголем верски Христијански празник е Велигден додека кај Муслиманите е Бајрам, ако парот не одлучи како и дали ќе се слават празниците доаѓа до конфликт, одењето во црква или џамија е исто така уште една пречка со која се соочуваат, потоа нивните деца дали ќе ја имаат верата на својот татко или на мајката.

*Македонците најчесто склучуваат мешани бракови со припадниците на српската заедница што може да се забележи од истражувањата. Голем број Македонци кои потекнуваат од рурална средина се женат со Албанки и тие бракови се прифатени поради тоа што немаат можност да се оженат со жена од својата вера.

Кога ќе исчезне љубовта помеѓу партнерите од различна вера, нација или раса, недоразбирањата стануваат поинтензивни, а расправиите позачестени и пожестоки. Во нашето општество главен извор на предрасуди и стереотипи кон мешаниот брак е религијата која се разликува по секој основ. Затоа најзабранувани бракови се бракот помеѓу Христијаните и Муслиманите, додека бракот помеѓу Христијани Католици и Православни Христијани е доста прифатен во нашето општество иако се разликуваат.

“Измешаниот брак е еден од најпровокативните зборови на англискиот јазик“ - Клоти Мардок Ларсон, Брак преку линијата на бојата.

Но и покрај се ако љубовта е доволно силна без разлика на вера, раса, национална припадност ќе ги победи сите пречки кои ќе се појават на патот, бидејќи љубовта победува се. Да се биде различен не е погрешно.

СО КОИ ПРЕДИЗВИЦИ СЕ СООЧУВААТ РОДИТЕЛИТЕ НА ДЕЦАТА ВО МУЛТИКУЛТУРНИТЕ СЕМЕЈСТВА?

Мултикултурализмот како концепт подразбира културна различност. Тој е присутен во скоро сите држави во светот. Во овој глобализиран свет во кој живееме, особено станува се повообичаено да се среќаваме и со интеркултурни или мултикултурни семејства. Овие семејства се составени од парови кои имаат различна националност, зборуваат различни јазици и доаѓаат од различни култури. Во денешно време, можеби и не е толку тешко да се прифатат културните разлики кои ги имаат народите во однос на стапување на брак како што тоа било во минатото и претставувало една голема дилема, иако таа сеуште постои.

Паровите кои растат од различно потекло кои споделуваат различни култури и зборуваат различни јазици, почнуваат да создаваат свој хибриден семеен идентитет. Една од главните одлуки со кои се соочува една мултикултурна двојка е местото на живеење. Родителството и воспитувањето се други клучни аспекти што треба да се земат предвид: Кој јазик или јазици ќе го научат децата? Која култура прва ќе ја научат? Кои традиции ќе ги научат? Како ќе изгледа динамиката и структурата на семејството? Со кој образовен модел ќе се едуцираат? Кои семејни култури и традиции да се пренесат? Како да останете поврзани со нашето пошироко семејство во странство? – Ова се најчестите предизвици со кои родителите се соочуваат во мултикултурните семејства. Што е потребно за да се надминат предизвиците со кои се соочува едно мултикултурно семејство? Пред се, што значи да се има мултикултурно семејство? Луѓето во мултикултурна врска може да имаат различни традиции, религии, употреба на јазикот, етничката припадност и сите културни аспекти кои влијаат на идентитетот на една личност. Венди Вилијамс е автор на Глобализацијата на љубовта, книга за мултикултурна романса и брак. Како што тврди таа во нејзиниот Tedx Talk, „Луѓето од секаде се заљубуваат во луѓе од секаде на светот“. Пред неколку векови, пристап до овој тип на брак имале само аристократијата и луѓето со економски привилегии. Тие можеле да си дозволат да патуваат низ светот барајќи љубов. Но, во денешно време, во овој глобализиран свет, луѓето можат да се поврзат со луѓе од други региони. Луѓето бараат можности за работа во други земји или имаат работа од далечина за меѓународни компании. Технологијата исто така го олесни поврзувањето со луѓе лоцирани на многу далечни места. Оваа сегашна ситуација е поврзана и со потрагата по која оваа генерација дава приоритет на своите желби, соништа и лични определби и тие избираат да патуваат низ светот, наместо да останат вкоренети само на едно место. Овие нови можности го менуваат начинот на кој ги перципираме романтиката и бракот, и, отстапуваат место за формирање на нови интеркултурни или мултикултурни семејства.

Според Bilingual Kidspot, постојат два начини на кои семејствата стануваат мултикултурни: внатрешно (преку мешани бракови/партнерство или посвојување) или надворешно (преку преселување, со преместување од една култура во друга). Мултикултурните семејства треба да бидат способни да направат компромиси за да најдат начин да ги исполнат интересите и традициите на двете страни, прославите и посебните датуми, како и религиите. Да се биде мултикултурно семејство значи да се најде рамнотежа помеѓу културните вредности и верувања. Важен фактор со кој можеби ќе треба да се соочат мултикултурните семејства е справувањето со предрасудите. За жал, многу мултикултурни семејства мора да се соочат со предрасуди од општеството, без разлика дали се поради мешање на култури, јазици или традиции. Сите ние знаеме дека мултикултурализмот не секаде е исто прифатен и не секаде се гледа на него со исти очи. Пример иако во една земја имаме застапено мултикултурализам, сепак предрасудите на општеството може сепак да постојат, а тоа зборува повеќе за менталитетот на самиот народ во таа заедница. Понекогаш и децата се ставаат во ситуација да самите изберат која култура сакаат да ја следат. Меѓутоа многу важно е мултикултурните семејства да им дадат насоки на своите деца, за да ги почитуваат и да се чувствуваат горди на двете културни потекла, а не да им наметнуваат која култура треба повеќе да ја сакаат или да избираат помеѓу едната или другата. Без разлика дали се работи за храна, јазик, религија, планирање на свадба или име на децата, мултикултурните односи се сложени.

Но, и покрај овие предизвици, мултикултурните двојки секојдневно докажуваат дека мирот меѓу различни земји, култури и религии еможен. Како? - Комуникацијата е еден од најважните аспекти на здрава семејна врска, а културата е таа која игра витална улога во обликувањето на стилот на комуникација! Во ниедна врска никогаш не треба да постојат брзи одлуки и правила. Потребно е време, компромиси, комуникација и зрелост за паровите да дојдат до момент каде што можат да кажат дека навистина се разбираат. Потребно е тие меѓусебно да дискутираат за тоа што е најважно за нив и што сакаат да пренесат на своите деца. Во спротивно, може да се случи да се појават проблеми затоа што ниту еден од партнерите не кажал што му било важно ниту што тие имаат заедничко. Иако понекогаш детето создава сопствена култура која зема елементи од двајцата родители, заедно со нивните лични вредности и идеи. Со културата, таа секогаш се развива и се менува. Сето ова може да зависи од тоа како родителите го воспитуваат детето, заедно со други надворешни фактори.

Треба да се има на ум дека мултикултурното семејство е исто како и секое друго семејство. Тие го сакаат најдоброто за своите деца и секогаш бараат можности семејството да расте заедно. Некои сметаат дека да се биде дел од мултикултурно семејство е придобивка и тоа најчесто во однос на: уживање и пробување нови искуства и храна, ги учи децата на друг јазик, ги прави децата толерантни кон туѓите култури, наследство и верувања, желни да учат за другите земји и поттикнуваат чувство за патување и истражување на овој свет. Несаканите ефекти од мултикултурализмот се ограничени, но сепак вреди да се споменат. Постои ризик од социјален конфликт, поради причини на култура, дискриминација, неправда, нееднаквост и религиозни убедувања. Воспитувањето деца во мултикултурно семејство има свои предизвици, но и свои предности. Децата како што растат, почнуваат да ги ценат нивните разлики и сите единствени можности кои овој свет ги нуди. Имаат поголема почит кон другите култури, ги прифаќаат и разбираат полесно од останатите луѓе кои не се ни обидуваат да бидат толерантни спрема културно другиот. Мултикултурна врска е брак, заеднички живот или какви било сексуални односи помеѓу луѓе од две различни културни или расни средини.

Повеќето мултикултурни семејства, сепак, смеаат дека соочувањето со овие предизвици е повеќе од вредно за маката, имајќи ги предвид придобивките од воспитувањето деца кои учат да ги ценат разликите уште од рана возраст. Некои сметале дека мултикултурните двојки обично се добро подготвени да се справат со трнливите прашања... и овие прашања се смета дека може многу повеќе да допринесат за зближување на паровите. На кој начин? Можеби една од причините е тоа што кога паровите потекнуваат од иста култура, тие обично биле воспитувани да ги прават работите поинаку - но често постои очекување за некаква заедничка основа. Ако стапите во брак со некој од друга земја или потекло, знаете дека ќе имате разлики, па свесно работите на нив како пар. Соочувајќи се со предизвиците имајќи го на ум семејното единство, можете да сфатите како да ги искористите за да се зближите уште повеќе. Важно е да се запамети дека мултикултурните семејства – како и другите – се создадени од љубов, и токму таа љубов еден кон друг на крајот може да им помогне да триумфираат над сите предизвици со кои би можеле да се соочат. Заедничкото соочување со овие предизвици може да се претвори во предност што ќе помогне да се зацврсти семејната единица.

Според мене, да се биде мултикултурни значи истражување во нови земји, учење да зборуваме различен јазик, стекнување вкус за уникатна храна, ценење непозната уметност и музика, прифаќање на бојата на кожата на една личност или други физички особини. Да се биде мултикултурен го отвора нашиот ум да ја прифати различноста. Учиме колку е навистина голем светот и колку навистина сме сите ние како поединци. Учиме да се прилагодуваме и да се менуваме на подобро.

МУЛТИКУЛТУРАЛИЗМОТ ВО КАНАДА

Канада е земја со најдолга институционална традиција на мултикултурализам во светот. Она што и дава специфичен карактер на оваа земја е имиграција, а секој нов бран на имигранти придонесува за нејзината етничка и културна различност. Основата на денешната канадска расна и етничка различност се групите кои се разликуваат по нивните карактеристики: белците со европско потекло (најчесто британско и француско), т.н видливи малцинства и домородни народи. Канада традиционално се смета за земја каде мултикултурализмот постигнал најдобри резултати во интеграцијата на мигрантите. Канадската историја на населување и колонизација резултирала со мултикултурно општество составено од три основачки народи - домородни, француски и британски - и од многу други расни и етнички групи.

Домородните народи ги вклучуваат првите народи (Статусни и не-статусни Индијанци), Метис и Инуити. Нивниот дел од вкупното население на Канада се зголемува. Канадската статистика, пописот од 2016 година, откри дека нешто повеќе од 2,1 милиони луѓе пријавиле дека имаат домородни предци, што претставува 6,2% од вкупното население.

За споредба, на пописот од 2011 година, луѓето со староседелско потекло претставувале 4,3% од населението. Француските и британските колонизатори почнале да пристигнуваат во раните 1600-ти, а во времето на Конфедерацијата, населението на Канада било главно Британско (60%) и Французи (30%). На почетокот на 20 век, на имигрантите од другите европски земји им бил дозволен влез во Канада. Во 1912 и 1913 година годишните пристигнувања надминале 5% од вкупното население. Процентот на населението родено надвор од земјата се намалило за време на Големата депресија и Втората светска војна, но се зголемило од раните 1950-ти. Изворите на имиграција исто така се префрлиле кон локации како Азија, Карибите и Јужна и Централна Америка. До 1981 година, комбинацијата на намалената стапка на наталитет и тековната имиграција доведоа до намалување на британското и француското население на 40% и 27%, соодветно. На почетокот на 21 век, процентот на луѓе со британско, француско и/или канадско етничко потекло се намали на 46%. (Терминот „канадско“ етничко потекло првпат бил воведен во пописот во 1996 година.)

CANADA

Истражувањето за етничката разновидност објавено од Статистика на Канада во 2003 година покажало дека 21% од населението на возраст од 15 години и повеќе имало само британско потекло, додека 10% изјавиле само француско потекло, 8% биле само канадски, а 7% биле мешавина од овие три потекло. Од историски аспект, мултикултурализмот станал официјална политика на канадската влада на 8 октомври 1971 година, каде тогашниот премиер Пјер Трудо тврдел дека мултикултурализмот е најдобриот начин за обезбедување на културна слобода на сите Канаѓани со изјавата: „Владата ќе ги поддржува и охрабрува различните култури и етнички групи кои му даваат структура и виталност на нашето општество,.. Па така, оваа изјава била директен резултат на Кралската комисија за двојазичност и бикултурализам, која била основана од премиерот Лестер Б. Пирсон во 1963 година. Оваа комисија била одговор на растечкиот франкофонски национализам во Квебек. Мандатот на комисијата имал за задача да истражува и известува за постоечката состојба на двојазичноста и бикултурализмот во Канада и да препорача какви чекори треба да се преземат за да се развие Канадската конфедерација врз основа на еднакво партнерство меѓу двете основачки раси – англиската и француската. Другите етнички групи, по готово најистакнатите Украински Канаѓани се побуниле и побарале од владата да го земе во предвид придонесот на сите народи. Па така, Сенаторот Пол Јузик кој имал украинско потекло, станал првиот човек што го употребил зборот мултикултурализам во парламентот. Во 1973 година биле формирани Министерството за мултикултурализам и Канадскиот консултативен совет за мултикултурализам за да ја следат ефикасноста на неговите цели.

Надвор од земјата, на канадскиот мултикултурализам се гледа со восхит. Мултикултурализмот често се наведува како едно од значајните достигнувања на Канада и клучен елемент за разликување на канадскиот идентитет. Податоците од последните истражувања покажуваа дека Канада се важи за многу поприфатливо општество за имигрантите и нивната култура отколку другите западни земји. Канаѓаните се согласуваат со фактот дека имигрантите ја прават нивната земја подобро место за живеење и дека имигрантите се добри за економијата на земјата. Ретко се случува односно мала е веројатноста да кажат дека има премногу имигранти во нивната земја, дека имиграцијата извршила преголем притисок врз јавните служби и дека имигрантите им отежнуваат во наоѓањето на работа.

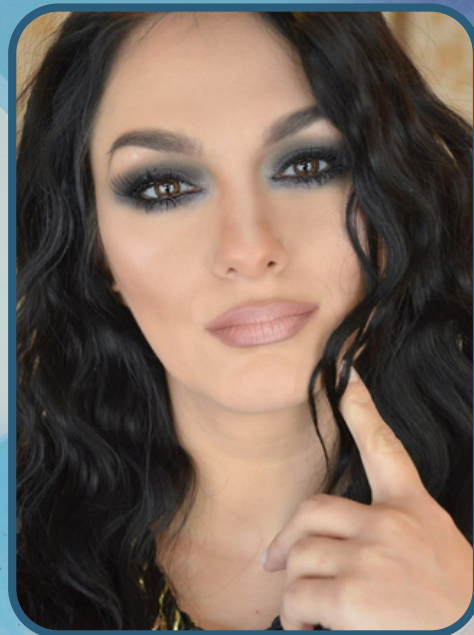
Пишува: Анастасија Богдановска

ИНТЕРВЈУ СО КРИСТИНА АРНАУДОВА

Најнапред од каде ја добивте инспирацијата за формирање на хуманитарното здружение „Проект Среќа“?

Хуманитарната работа ми беше хоби уште од кога знам за себе...Во еден период, почнав интензивно да работам собирајќи хуманитарна помош за оние на кои им е потребно. Во тој момент немав идеја дека сакам да имам свое здружение. Најдов организација за која мислев дека совршено ја рабпти хуманитарната работа и се вклучував во нивните апели. По неколку години, сватив дека имам многу идеи кои можат да им помогнат на децата кои живеат во сиромаштија, да ги имаат истите услови како нивните другарчиња. И така се роди Проект Среќа.

Колку години ова хуманитарно здружение активно функционира? Со кого соработувате и кои се активни учесници во проектот?

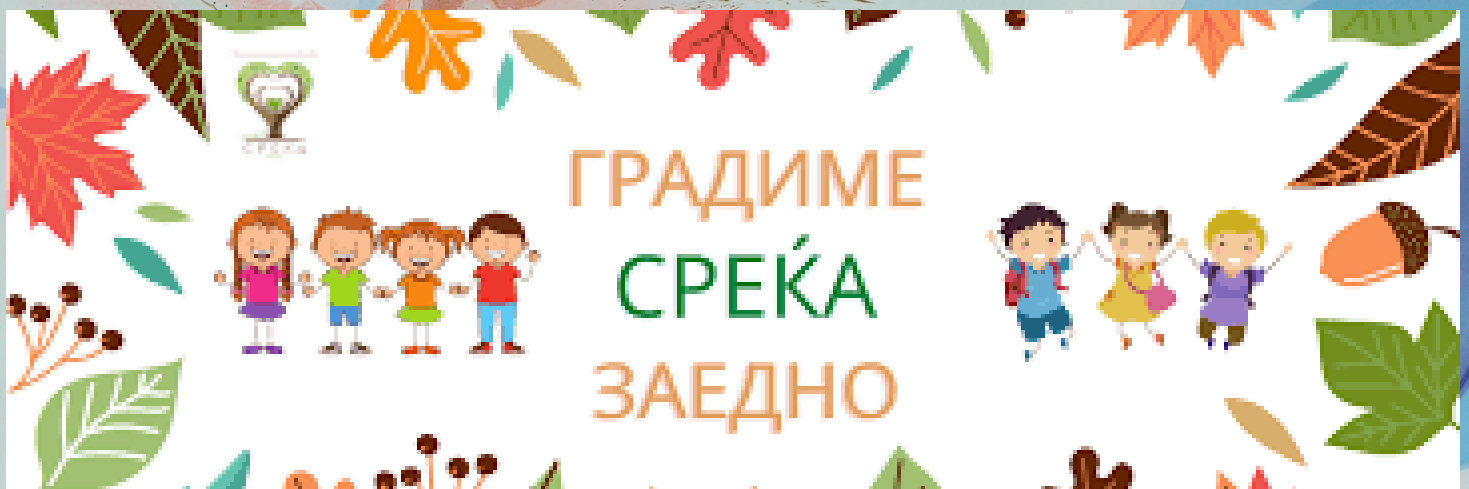
Здружението постои 6 години, соработуваме со многу компании, институции, и и физички лица, кои се најактивно вклучени. Имаме стандарни проекти, кои се случуваат секоја година, и проекти кои ги работиме на одреден период. За секој проект наоѓам самата донатори, и на тој начин ги реализирам.

Дали при воспоставување на соработката со останатите учесници во проектот се соочивте со одредени потешкотии, или наидовте на позитивен одговор?

Ако мислите на соработници за финансирање на проектите, да, тоа е најтешкиот дел од работата. Да најдеш компании и институции кои веруваат во тоа што го работиш, но исто така и се општествено одговорни и филантропски настроени. За ова, треба челична воља и нерви, бидејќи можеби само 5 посто од компаниите на кои им се обраќаме, на крај донираат. Но за среќа, низ годините Проект Среќа стана синоним за одх=говорно и транспарентно работење, па оние кои еднаш донирале, се враќаат и продолжуваат да донираат за наши корисници и проекти.

Како Ковид пандемијата влијаеше врз вашите визии на хуманитарните дејности и колку негативно влијаеше врз вашата работа?

Многу тежок период, од една страна корисници кои молат за помош, стотици, од друга страна бликирана економија, компаниите се соочуваа со колапс, и нема од каде да се соберат и бараат донации. Пандемијата го стопираше развојот на здружението и работата на нови проекти, бидејќи се фокусиравме на преживување и делење на хуманитарна помош. Некако преживевме, иако и сега е многу тешко, бидејќи ние зависиме директно од економскиот успех на компаниите, а и тој се уште е во криза.

Колку активни проекти имате моментално и која е вашата програма за 2022та година?

Оваа година ќе имаме како и секогаш летен камп, ќе делиме школска опрема за сите деца, како и секоја година, ќе продолжи со работа нашето детско драмско студио Неверленд, бесплатно за сите деца, а спремаме и проект кој е наменен за децата во социјален ризик кои се жртви на врснички булинг. Се надевам се ќе помине одлично.

Дали тоа што сте јавна личност ви има донесено повеќе позитивни работи, бенефиции и привилегии или повеќе негативни, во врска со проектите на здружението „Проект Среќа“?

Па не би можела да ги ставам на вага, некогаш е предност а некогаш ми ги затвара вратите на многу места. Привилегија е тоа што познавам многу луѓе и тие ме знаат мене, па можам да се обратам секому (затоа и многу јавни личности од светот се занимаваат со хуманитарна работа), а негативност е тоа што некои од нив мислат дека мене не ми е потребна помош, дека сигурно ја добивам од многу страни, па не се вклучуваат, што секако не е вистина.

Какво е влијанието на концептот Проект Среќа врз вашиот семеен живот и животот на вашите блиски?

Хуманоста како концепт на живеење ја имам пренесено и во мојот дом, на моите деца им е нормално што јас работам работа посветена на општеството, и им помагам на луѓето, а малку по малку ги внесувам и нив во тоа. Од друга страна маж ми, како личност е таков, сака да помогне секому, секаде, па не му е чудно што јас го работам ова, тој се вклучува секогаш кога може. Заедно бараме работа за луѓе на кои им треба, и ја имам неговата комплетна поддршка.

Кои се чувствата кај вас кога одреден проект успешно ќе се заврши и кога ќе ги погледнете сите оние насмевки на лицата кои токму вие сте ги разбудиле?

Тоа е нешто кое не се опишува со зборови. Особено кога ќе ги видам среќните деца, на пример на Летниот камп „Шарено лето,.. Повеќето од тие деца никогаш не биле на одмор, или надвор од градот во кој живеат....Нема за мене поголема награда од нивната среќа!

ПОТЕШКОТИИ СО КОИ СЕ СООЧУВААТ РОДИТЕЛИТЕ НА ДЕЦАТА СО ПОПРЕЧЕНОСТ

Овој есеј би го започнала со една реченица односно дека попреченоста веќе станува дел од нашето секојдневие и воедно потешкиот дел за прифаќање дека е дел од нашето секојдневие. Самиот поим попреченост има големи разграничувања односно попреченоста не е едноставен процес кој може така лесно да се објасни. Самиот збор попреченост опфаќа повеќе оштетувања како на пример: развојно, когнитивно, интелектуално, ментално, телесно, сетилно или комбинирано. И секако секоја од овие попречености може да биде вродено или пак стекнато. Во најголемиот број на случаи попреченостите знаат да се појават во подоцнежните години но секако има голем број и на случаи при самиот пораѓај да се откријат попречености на детето. Зошто самиот збор попреченост и самите дефектолози го гледаат како доста комплицирана така наречена жива материја? Тоа е поради различните реакции и влијанија на попреченостите на децата со кои тие се носат односно се справуваат. Со ова сакам да кажам дека многу ретко може да се најде дете со иста попреченост да реагира на ист начин или пак своите недостатоци да ги искаже на ист начин. Што воедно е една од поинтересните работи кај човекот односно тоа што не прави поразлични од останатите суштества.

Во овој сегмент би ја вклучила и желбата на детето со попреченост да напредува и да се разликува од останатите односно да се труди и самиот за себе да биде најдобра верзија. По кое што можеме да кажеме дека некогаш луѓето си одредуваат самите за себе какви ќе бидат, односно доколку попреченоста ја прифатиме самите и воедно и нашата фамилија и околина може многу полесно да се вклопи во самата средина и да биде најдобра верзија од себе. Кога станува збор за оваа тема со најголеми предизвици се сретнуваат нивните семејства со кои секако од личен аспект сум видела секакви реакции односно: прифаќање на детето и давање поддршка и неприфаќање тоа што навистина е тоа дете и воедно и дадено на посвојување. Овој вид на тема според мене е една од потешките можеби и најтешките теми за разговор со родителите на децата со попреченост. Во овој есеј се одлучив да ги споделам моите лични разговори со семејствата на децата на попреченост и воедно на некој начин да го искажам нивниот став. Пред се би започнала дека во нашата држава немаме доволни ниту психолошка, едукативна поддршка ниту материјална поддршка. Што поточно означува ова? Тоа дека многу родители се среќаваат за прв пат со таков случај односно да им се роди дете со попреченост. Пред се таа фамилија како прво прашање ќе си постави а што опфаќа таа попреченост? Како треба да се постават спрема тоа дете? Кои се најчестите реакции на тој вид на попреченост? И слично. И тука всушност доаѓа таа паника дека тие не се спремни тоа дете да го израснат, дека не се соодветни родители за него и најголемиот проблем дека за тоа дете треба да се финансиски помоќни односно дека треба на некој начин повеќе да се вложи во тоа дете, лекари апчиња третмани исхрана и слично. Како исто по голем предизвик би спомнала вклопувањето на тоа дете во околината. Во овој случај пак ќе се надоврзам дека семејствата не се доволно едуцирани како да постапат со тоа дете односно како да му помогнат на тоа дете да се вклопи во секоја средина, постојат случајеви на семејства кои се срамот доколку имаат деца со попреченост и воедно самите тие го навредуваат и не му дозволуваат да се вклопи во средината. Тука би поставила едно прашање, кој е крив за таа ситуација? Дали државата која не е запознаена за тоа семејство и не е дадено никаква психолошка или пак едукативна поддршка или пак самото семејство? Мојот одговор на ова прашање би било пак тоа дека нема доволна едукација, но секако постојат исклучоци кои иако се едуцирани сепак не можат да го прифатат детето.

Како друг предизвик ќе ја спомнам самата околина со која е опкружена таа фамилија, комуникацијата начинот на нивниот пристап, може да биде од голема корист на таа фамилија во морален аспект поддршка, почит, љубов и слично. Тука би ги вклучила и врсниците на тоа дете, односно како што и го започнав овој есеј дека попреченоста ни е дел од секојдневието но, исто така и потешкотии да се прифати истото. Ова можеби и значи за најмалите генерации со кои се сретнуваат со деца со попреченост што исто така доколку имаат едукативни програми и поддршка кон подржување на истото на многу полесен начин би се прифатило истото и секако би било полесно и за самите нив и за тоа дете и за семејството.

И на крај со ова би сакала да го завршам овој есеј, попреченоста не е на некој начин пречка или линија за тоа дете да се развива или пак семејството да биде гордо и восхитено од него, напротив попреченоста на некој начин е и дарба од господ која можеби ако се протолкува на правилен начин ќе се сфати вистинското постоење на тоа дете и семејството би си го пронашле вистинскиот дар. Попреченоста не е процес кој треба да се занемарува избегнува и не едуцира напротив, за оваа тема. Според одредени истражувачки факти може да заклучиме дека овој случај е секојдневен, и предизвиците за овие семејства се повеќе растат односно тие се повеќе вложуваат во нив, а имаат помал резултат бидејќи на тие деца не им е овозможено инклузивно образование како што напоменав и во горе наведениот есеј дека се дискриминирани се повеќе од страна на нивните врсници и од државата.

Пишува: Јована Костенцовска

ИНТЕРВЈУ СО БОБИ СПАСЕНЦОВСКИ

Ова интервју е спроведено од страна на Уредниците на списанието VOX, со директорот на Државното Училиште за рехабилитација на деца и младенци со оштетен вид-Димитар Влахов, Боби Спасенцовски.

- **Колку време работите на ова место и каво е вашето досегашно искуство?**

Во училиштето сум повеќе од 15 години како наставник по музика и хармоника, а последните две години сум на работно место директор. Привилегија е да се работи со овие ученици, вистински предизвик, а уште поголема привилегија и предизвик е да се раководи оваа институција.

- **Дали со ова работна позиција сте се соочиле со негативно искуство?**

Досега немало посебни негативни искуства, на самиот почеток беше тешко за мене да ја прифатам судбината на овие деца, но со текот на времето научив колку можат и умеат.

- **Со кои предизвици се соочуваат лицата со оштетен вид кога ќе дојдат во оваа установа?**

На почетокот кога еден ученик ќе дојде во оваа институција, ако истиот не е од Скопје, се соочува со предизвикот на 6 години да се оддели од родителите и да остане во ученичкиот дом. Следни предизвици се од најосновните, да се описмени, до најсложените да стане независен.

- **Кои се придонесите и активностите кои ги нуди оваа установа за лицата со оштетен вид?**

Ова е единствената институција во целата држава која нуди образование и воспитување на лица со оштетен вид. Се разликува по тоа што има професионален кадар, обучен за работа до овие деца и специфични дидактички помагала.

- **Колку лица брои вашата установа?**

Моментално во училиштето учат 50тина ученици во основно и средно образование.

- **Дали имате учествувано на натпревари и одредени игри со децата со оштетен вид и доколку да, кои се постигнатите резултати?**

Учениците учествуваат на музички натпревари, турнири во гол бол (игра наменета за слепи лица), и досега имаат освоено неколку награди.

ИНТЕЛЕКТУАЛНА ПОПРЕЧЕНОСТ

ДОЦ. Д-Р АНГЕЛКА КЕСКИНОВА

Краток апстракт

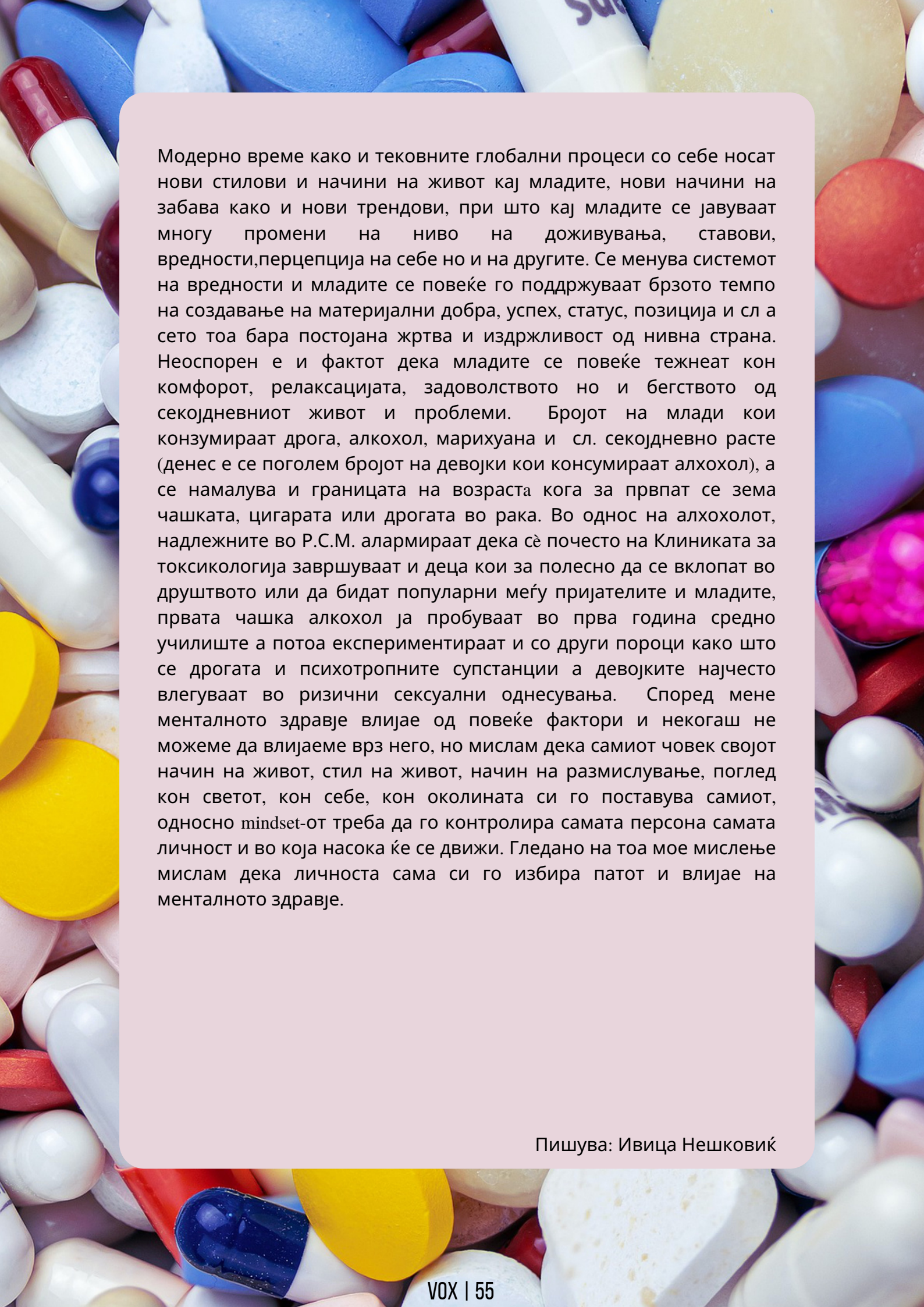
Книгата „Интеллектуална попреченост“ претставува изменето и ревидирано издание на книгата „Олигофренологија“ издадена во 2007 година од страна на Ајдински Горан. Во изминатиот период, направени се многу промени и иновации во едукацијата и рехабилитацијата на лицата со интелектуална попреченост поради што неминовно се јави потребата за ревидирање на литературата во која се разработува оваа проблематика.

Во учебникот природно се издвојуваат пет дела врз основа на проблемот кој се разработува во нив: самиот поим интелектуална попреченост, системот на интегрална рехабилитација, системот за поддршка на лицата со интелектуална попреченост, нивното ментално здравје и како последна петта целина се издвојуваат семејствата на лицата со интелектуална попреченост.

Во оваа целина даден е современ осврт на семејството во контекст на попреченоста. Долго време истражувањата и научните сознанија се движеле во правец кон лицето со интелектуална попреченост, односно давале објаснување како семејството влијае врз ова лице. Во овој дел фокусот е поместен кон семејството за да покажеме на кој начин лицето со интелектуална попреченост влијае врз своето семејство. Објаснет е секојдневниот стрес со кој се соочуваат членовите на семејството, можностите да се справат со него, способноста за успешна адаптација, процесот на согорување кој настанува како резултат на константна изложеност на стресот од околината и потребата од стручен третман врз членовите на семејството.

ЗАВИСНОСТИТЕ И МЕНТАЛНОТО ЗДРАВЈЕ

Здравјето е најголема вредност на секој човек и најважен ресурс на нашето општество. Иако ние младите не можеме да влијаеме на нашиот генетски потенцијал, сепак можеме да избереме здрав начин на живот, што подразбира активна улога на секој млад човек во зачувување на своето здравје, одговорно однесување кон себе, кон другите и животната средина во која опстојувате и го градите нашиот живот. Денес, поради современиот начин на живот доаѓа до подобрување на повеќе општествени аспекти кои влијаат врз семејството и младите како што е зголемување на животниот век, зголемен пристап до огромен број на продукти како што се: облека, храна, пијалоци, компјутерска технологија како и рано откривање на разни болести на модерното време. Меѓутоа, тој современ начин на живот носи и промени на физичките и психолошките карактеристики кај младите личности кој значително негативно влијаат врз нивното здравје и благосостојба. Зависностите уништуваат милиони животи секоја година. Највознемирувачки аспект на овој проблем е штетата што земањето дроги им ја прави на младите луѓе како и заканата што ја претставува за иднината на секоја земја. Бидејќи постојано се зголемува бројот на млади луѓе кои почнуваат да земаат дрога, од витално значење е да се обезбедат материјали за едуцирање кои ќе содржат вистинити информации за опасноста од зависностите и од конзумирањето на дроги. Употребата на дрога и психотропни супстанции се штетна навика која предизвикува низа физички и психички пореметувања и оштетувања во организмот на младиот човек. Дрогата исто така може да предизвика појава на хронични или дегенеративни болести кои може да имаат трагичен крај за зависникот. Притоа, доаѓа до оштетувања на мозокот што предизвикува намалување на меморијата, губење на рамнотежата, појава на параноја, депресија итн. Зависник е човек кој прифаќа користење на одредена супстанција која предизвикува континуирана зависност од неа, без оглед на последиците и во ова однесување тој често е склон кон превземање ризици и опасности. Зависноста еволуира од повторна употреба на дрога во одреден, често подолг период и предизвикува промени во мозокот на зависниците. Тешко дека некој може да биде заштитен од тоа потенцијално да стане зависник, но постојат длабоки и основни промени во организацијата на личноста кои влијаат личноста да стане зависник.

Модерно време како и тековните глобални процеси со себе носат нови стилови и начини на живот кај младите, нови начини на забава како и нови трендови, при што кај младите се јавуваат многу промени на ниво на доживувања, ставови, вредности, перцепција на себе но и на другите. Се менува системот на вредности и младите се повеќе го поддржуваат брзото темпо на создавање на материјални добра, успех, статус, позиција и сл а сето тоа бара постојана жртва и издржливост од нивна страна. Неоспорен е и фактот дека младите се повеќе тежнеат кон комфорот, релаксацијата, задоволството но и бегството од секојдневниот живот и проблеми. Бројот на млади кои конзумираат дрога, алкохол, марихуана и сл. секојдневно расте (денес е се поголем бројот на девојки кои конзумираат алкохол), а се намалува и границата на возраста кога за првпат се зема чашката, цигарата или дрогата во рака. Во однос на алкохолот, надлежните во Р.С.М. алармираат дека сè почесто на Клиниката за токсикологија завршуваат и деца кои за полесно да се вклопат во друштвото или да бидат популарни меѓу пријателите и младите, првата чашка алкохол ја пробуваат во прва година средно училиште а потоа експериментираат и со други пороци како што се дрогата и психотропните супстанции а девојките најчесто влегуваат во ризични сексуални однесувања. Според мене менталното здравје влијае од повеќе фактори и некогаш не можеме да влијаеме врз него, но мислам дека самиот човек својот начин на живот, стил на живот, начин на размислување, поглед кон светот, кон себе, кон околината си го поставува самиот, односно mindset-от треба да го контролира самата персона самата личност и во која насока ќе се движи. Гледано на тоа мое мислење мислам дека личноста сама си го избира патот и влијае на менталното здравје.

Пишува: Ивица Нешковиќ

ДАЛИ И КАКО СОЦИЈАЛНИТЕ МРЕЖИ ВЛИЈААТ НА СЕКОЈДНЕВНИОТ ЖИВОТ?

Ова прашање подолго време ме мачи. Можеби од мои лични и примери на мои блиски луѓе гледам како секојдневието станува еден виртуелен свет. Свет во кој ни се прикажуваат преубави тела со "идеални облини" во кој јас како жена кога сум надвор од тој свет пред моето огледало се чувствувам, ајде да не кажам незадоволно но, малку поразлично. Како жена со донекаде оформен карактер. Замислете на помладата популација. Скролам по сидовите и гледам убави плажи, сите чекирани, лето е мора да се отиде некаде на море, езеро, можеби некоја планина. Најмалку што „морам да направам,, да отпатувам барем на викенд некаде. Гледам заљубени двојки седат во некое кафе, ресторан облечени по најнова мода. Јадат некое навидум вкусно јадење на кое можеби и не му го знам името. Но, што доколку тоа морам не може да се исполни. Како ќе делува психолошки тоа на нас?

На темава сакав малку да истражувам па еве ги одговорите од моите испитаници
Јадранка 40-Сакам да гледа убави нешта, убави жени. Кога ќе видам убави дестинации
сакам одма да одам таму.

Марга 34г-Сакам да гледам убавина, било што да е, доколку е дестинација сакам да ја
посетам. Не сакам лоши работи да гледам, ми делува депресивно.

Сања 35-Јас сакам и уживам да гледам егзотични места на социјалните мрежи, одма се
замислувам таму но, за тоа требаат пари и ми делува стимулирачко, си замислувам како
да си го овозможам тоа. Кога ќе видам згодна девојка ме мотивира да вежбам. Следам
еден куп згодници.

Кико 34-Само ги полниш очите, ништо друго. Потоа се чувствувам осамено.

Ана 29-Социјалните мрежи по мене ја ограничуваат свеста на луѓето. Живееме во
нереален свет, поради тоа се соочуваме со тој лажен живот кој сакаме да го имаме
представен од другите и на нас делува депресивно.

Милана 35-Психички се чувствувам многу добро, посакувам и јас да се најдам на
егзотично место...Хормонот допамин на среќата ми се зголемува.

Бојан 32-Социјалните мрежи делуваат позитивно на мене. Згодните тела како
стимулација за вежбање, со труд се постигнува се. Скапи дестинации за работа плус. Со
позитивна мисла се постигнува се.

Оливера 27-Делуваат позитивно, секогаш сакам да гледам убави работи и се разбира
едвај чекам и јас да посетам некое убаво место.

Теодора 26-Кога ќе видам убави жени се нервирам, бидејќи повеќето се нереални и
младите си мислат дека така треба и можат да изгледаат, ми влијае негативно. Кога ќе
видам егзотична дестинација, ме фаќа депресија бидејќи сакам да сум таму.

Драгана 24-Мене лично социјалната мрежа од типот како што е инстаграм, бидејќи само
и тоа користам нема некое посебно влијание. Го имам за да видам некоја дестинација за
одмор, или пак нешто ново што се случува во светот. Се останато според мене е лажно
затоа и повеќе од една година не користам други мрежи.

Елена 29-Кога ќе видам море, плажа ме потсетува на одмор. Секогаш кога ми е потребен
одмор или зборувам за него ми се појавува некоја реклама или слика од плажа.

Мартина 20-Па кога ќе видам таква дестинација прво нешто што ми текнува е дека одвај
чекам да соберам пари за да ја посетам.

Дали социјалните мрежи станаа место каде што се презентираат еден куп убавини кои
можеби до некаде се нереални? Дали не инспирираат на позитивна промена и чекор
плус во нашиот живот? Не тераат на позитивни мисли? Но, што доколку не сме спремни
сето тоа да си го овозможиме, какво чувство предизвикува во нас, тага, осаменост? Што
доколку не сме психички јаки и потклекнеме во убавините на тој виртуелен свет и
почнеме нереално да поставуваме големи граници за кои не сме толку спремни да
платиме. Дали можеби тогаш ќе се појави чувство дека не сме доволно добри во нешто
како на пример немаме доволно убавина, посакуваните килограми, прекрасната коса на
Меган Маркл? Сепак мислењата се поделени, останува на нас самите да одредиме колку
време ќе поминуваме во виртуелниот свет. На каков начин ќе дозволиме тоа да допре до
нас. И на крај како моја завршница на сето ова би било да останеме свои. Не мора
критериумите за згодно тело да ни ги поставува некој друг. Егзотичните дестинации да
ни бидат пример за убаво поминато лето. Среќните парови да бидат наша мерна
единица за исполнетост. Да имаме свој поглед кон светот, да ги исполнуваме нашите
желби, секако во граници на можностите. И секако понекогаш да излеземе од нашата
комфорна зона.

Пишува: Сашка Васкова

ЖИВОТ

Дали сме само свесни каков товар си задаваме на самите себе? Јас не зборувам со очи на феминизам. Тоа би значело барање на жената да биде рамноправна во сите аспекти на животот, културните, политичките и економските. Мислам дека тоа веќе го постигнавме, надвор од мајчинството ние сме и во сите други сегменти инволвирани. Но, дали тоа вклучување во се ја уби машкоста во мажите? Дали со самото земање на мојата возачка дозвола му забранив на мојот маж да ми ја отвори вратата од возилото? Дали нашата финансиска состојба не им дозволува да ја платат сметката во ресторанот? Дали тоа што седам до доцна навече со моето болно дете и наутро одам на работа како ништо да не било така навидум одморно не му дозволува на мојот избраник да ме прегрне и разгали како мало девојче? Дали ќе ми се намали либидото доколку мојот сопруг ми направи ручек? Дали сум алфа жена доколку ја однесам колата на мајстор? Да се стане мајка значи дека треба да се помине девет месеци во друга состојба, а тоа би значело да се одржи во здравје прво нашиот организам а потоа и она мало суштество во нас. Јас највеќе би се осврнала на периодот по породувањето...Што потоа? Дали знаете колку жени во светот се борат со послеродилна депресија?

Дали знаете какви чувства будат во нас тие мали очиња, тоа мало беспомошно суштество? Ќе зборувам за себе и ќе сподела малку искуство со цел да ги охрабрам идните мајки со што би можеле да се соочуваат. Периодот по породувањето па се до првите две недели, барем кај мене е периодот на голема адаптација на самата мајка. Јас се соочував со голема депресија и стрес ви признавам и јавно ќе зборувам за проблемот го одбегнував моето дете додека лежев во болница. Среќа препознав дека имам проблем па го повикав мојот сопруг како поддршка во болница и ми текнува дека седеше од сабајле до вечерните часови со нас. Гледајќи го него како го држи и каков однос воспоставува се доближив до него. Верувајте секогаш длабоко во мене знаев колку го сакам моето дете, колку сум спремна да дадам се за него, во моментот не можев. За после само еден краток период па еве веќе три години моето дете да претставува за мене воздухот кој го дишам, некој за кој постојам. Верувајте во разговор со многу жени не се спомнува таа послеродилна депресија и се гледа како на срам и најголемо зло, како да одредени жени цел живот да биде спремни за мајки. Секоја чест има и такви кои не почувствувале депресија. Но од оваа дистанца би сакала да имав некој мене да ме посветува што значи семејство и нов живот. Читајте, едуцирајте се за нешто кое е ново во вашиот живот, посетувајте работилници, групи па доколку е потребно и психолози и стручни лица. Споделете искуства. Немојте да осудувате. Барајте помош доколку ви е потребна и давајте. Како ќе се справиме е втората фаза, она кое всушност е оној дел во нашата глава, колку голем ни изгледа проблемот, дали ќе потклекнеме, предадеме, обесхрабриме, или пак ќе гледаме на проблем со кој ќе се соочиме и ќе бараме решение. Стресот се повеќе го загрозува квалитетот на човечкиот живот, нанесува штета по здравјето, предизвикува различни болести, го скратува животот. Лугето различно ја доживуваат една иста ситуација затоа нормално е да реагираат различно на неа. Еден ист настан не делува еднакво на сите луѓе. Всушност овој однос зависи од когнитивната проценка. Народно кажано постојат многу ситуации кои можат да не доведат до стрес па како би ја намалиле напнатоста еве неколку совети за поголема организираност.

Би започнала со оние за мене полесни ситуации како на пример звонење на алармот доколку не сме наспани, прескокнување на утринското кафе доколку сме љубители на тоа, незавршени обврски на работното место од вчерашниот ден па така го започнуваме работниот ден во нелагодност и неорганизираност, насобран умор во текот на денот но, сепак немање на време за одмор и релаксација.

За крај посветете се на себе,она кое вас ве интресира, било да е тршање, пишување, учење нешто ново, танцување, пеење па дури и под туш. Имајте здрави навики верувајте ќе постигнете поголеми резултати.

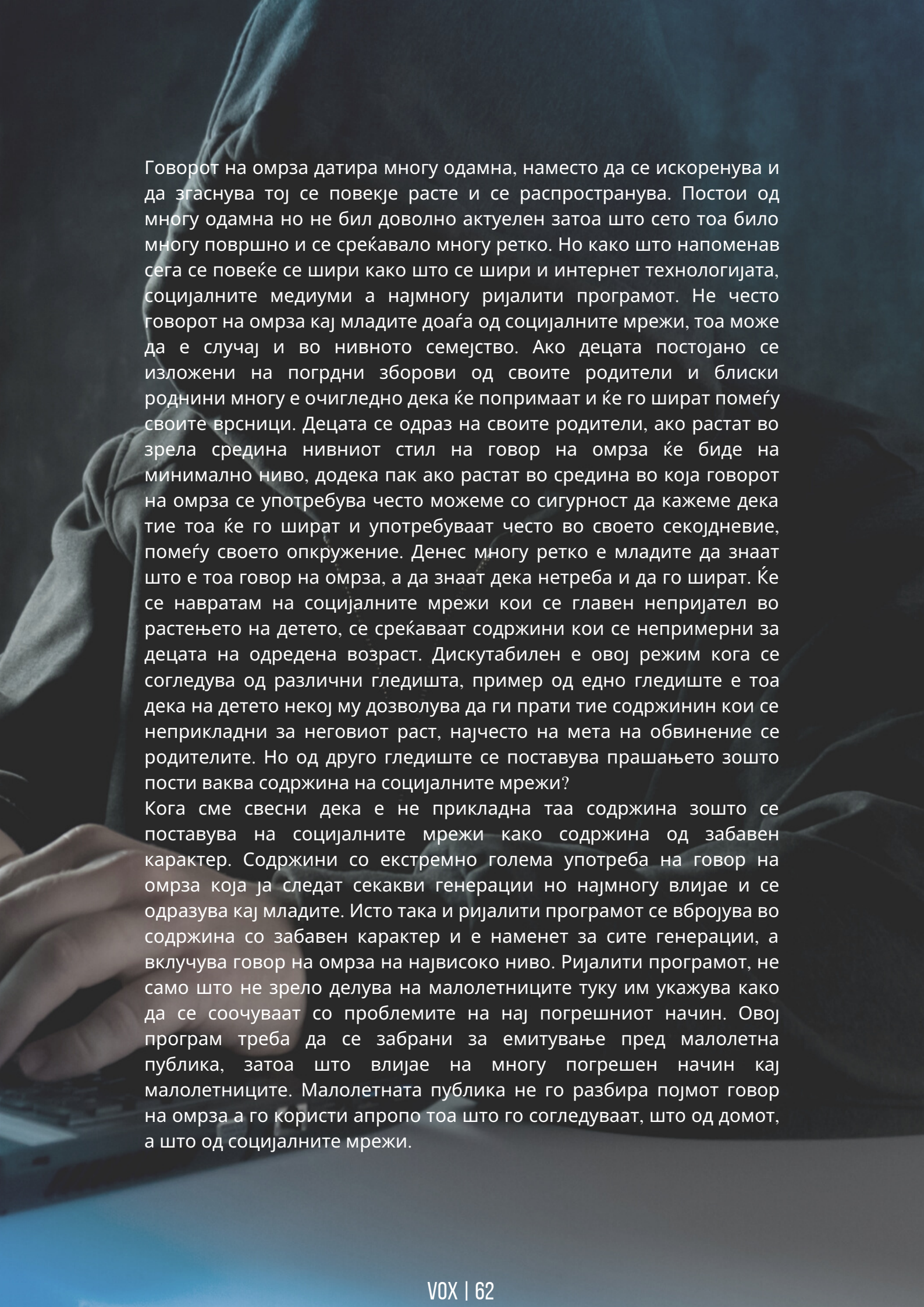

пишува: Сашка Васкова

ГОВОР НА ОМРАЗА

Во денешницава често можеме да слушнеме за терминот говор на омрза. Накратко говорот на омрза, вклучува погрдни зборови со кои младите денес и не знаејќи што значат ги користат во својот речник. Говорот на омрза вклучува најчесто навреди од секој вид, исто така се среќаваат и погрдни зборови, а сето тоа води кон една средина во која младите се прилагодуваат. Во светот на технологијата не е ни чудно што овој термин е се позастапен, во светот на социјалните мрежи на младите се почесто говорот на омрза им се сервира на секој можен начин, а што е уште пострашно тие тоа го следат и го користат мислејќи дека постигнуваат некаков си успех во своето опкружение. Медијата со содржина на ријалити емисии или програм, исто така се вбројува како еден вид не зрел пристап за младите. Емисиите од тој тип на младиот свет им пружа прилика како се користи говор на омрза без никаква причина, туку така само како да е забавно, а со тоа им укажува како младите да постапуваат во безизлезна ситуација, што е многу погрешно.

Говорот на омрза датира многу одамна, наместо да се искоренува и да згаснува тој се повеќе расте и се распространува. Постои од многу одамна но не бил доволно актуелен затоа што сето тоа било многу површно и се среќавало многу ретко. Но како што напоменав сега се повеќе се шири како што се шири и интернет технологијата, социјалните медиуми а најмногу ријалити програмот. Не често говорот на омрза кај младите доаѓа од социјалните мрежи, тоа може да е случај и во нивното семејство. Ако децата постојано се изложени на погрдни зборови од своите родители и блиски роднини многу е очигледно дека ќе попримаат и ќе го шират помеѓу своите врсници. Децата се одраз на своите родители, ако растат во зрела средина нивниот стил на говор на омрза ќе биде на минимално ниво, додека пак ако растат во средина во која говорот на омрза се употребува често можеме со сигурност да кажеме дека тие тоа ќе го шират и употребуваат често во своето секојдневие, помеѓу своето опкружение. Денес многу ретко е младите да знаат што е тоа говор на омрза, а да знаат дека нетреба и да го шират. Ќе се навратам на социјалните мрежи кои се главен непријател во растењето на детето, се среќаваат содржини кои се непримерни за децата на одредена возраст. Дискутабилен е овој режим кога се согледува од различни гледишта, пример од едно гледиште е тоа дека на детето некој му дозволува да ги прати тие содржини кои се неприкладни за неговиот раст, најчесто на мета на обвинение се родителите. Но од друго гледиште се поставува прашањето зошто пости ваква содржина на социјалните мрежи?

Кога сме свесни дека е не прикладна таа содржина зошто се поставува на социјалните мрежи како содржина од забавен карактер. Содржини со екстремно голема употреба на говор на омрза која ја следат секакви генерации но најмногу влијае и се одразува кај младите. Исто така и ријалити програмот се вбројува во содржина со забавен карактер и е наменет за сите генерации, а вклучува говор на омрза на највисоко ниво. Ријалити програмот, не само што не зрело делува на малолетниците туку им укажува како да се соочуваат со проблемите на нај погрешниот начин. Овој програм треба да се забрани за емитување пред малолетна публика, затоа што влијае на многу погрешен начин кај малолетниците. Малолетната публика не го разбира појмот говор на омрза а го користи апропо тоа што го согледуваат, што од домот, а што од социјалните мрежи.

Помеѓу малолетниците влијае и говор на омрза во случај кога застапуваат различни страни, било да е фудбалски клубови, земји со различна култура, уметност и многу други случаи. Навлечени од социјалните мрежи кои ги следат, и нивните огромни групи кои подржуваат едно и со говор на омрза го понижуваат спротивното и обратно, помеѓу младите говорот на омрза на социјалните мрежи се нарекува хејт коментари кои се застапени од поединци кои “бранат” некои свои гледишта ширејќи говор на омрза и понизувајќи некоја друга содржина со сличен карактер. Говорот на омрза не може да се искорени но ако се намалат овие медиумски содржини кои пропагираат говор на омрза значително може да се намали.

Оваа тема е многу дискутабилна и вклучува склоп на различни мислења. И тоа не е погрешно, секој има право да го изнесе својот став. Мојот став е дека на децата на многу мала возраст им се дозволуваат социјалните мрежи, а со тоа и говорот на омрза им се преплетува во текот на растењето. Мислам дека не се виновни децата за своето однесување во одредена околина, туку нивните родители и постапките кои се погрешни со самото тоа што им дозволуваат пристап на социјалните мрежи премногу рано.

Пишува: Филип Арсовски

ВЛИЈАНИЕТО НА МЕДИУМИТЕ

Медиумите претставуваат највлијателен фактор во секојдневието на семејството. Живејќи во имагинарен свет медиумите не приближуваат до некоја точка на реалноста. Радиото, социјалните мрежи, телевизиските програми, весникот завземаат големо место во секојдневниот живот на семејството. Преку медиумите дали во печатена или електронска форма успеваме да се информираме, едуцираме, забавуваме па дури и да оформуваме свое мислење. Во минатото писмата биле единствениот начин да се пренесат важни информации, но со развојот на технологијата и достигнувањата доведе до “современа” комуникација сведена на социјални мрежи.

Порано, семејствата се поврзуваа со разговори лице-в-лице што ќе ги водеа еден со друг кога сите ќе завршат со својот ден. Деновиве, семејствата едвај се поздравуваат, а секој е занесен во сопствените објави на вести на своите профили на социјалните мрежи. Гледањето видеа, реагирањето на објавите на интернет и одговарањето на пораките на пријателите стана поважно дури и од поздравувањето помеѓу членовите еден со друг.

Комуницирањето дури и во самото семејство е сведено на технологијата, ја занемаруваат комуникацијата во живо која е вистинска, вербална, комуникацијата преку говорот на телото, гестикулациите, нешто што социјалните мрежи не можат да го овозможат. Потоа јазикот, правилата и изразувањето трпат огромни промени поради децата кои го создаваат таканаречениот “интернет” јазик кој е сведен на скратеници, кратенки, варваризми, каде што родителите се лишани и не го разбираат.

Сметам дека колку што има позитивно толку има и негативно влијание медиумот. Моќ која ако се злоупотреби може да донесе многу негативност и штета во семејството. Исто така ширењето на лажните вести, како последица доведуваат луѓето да не разликуваат вистина и лага. И како најбитно од се тие можат да создадат зависност, да предизвикаат депресија, анксиозност, агресивно однесување. Најголема штетност има врз младите кои стануваат зависни од телевизиите, од социјалните мрежи, игрите. Насилство, агресија се само неколку кои младите ги стекнуваат за пример. Позитивноста ја гледам во информираноста, изучувањето на нови работи, можноста за видео разговор, споделување слики, за семејствата кои живеат подалеку едни од други со можност да го затворат тоа растојание.

Па затоа сметам дека клучни се родителите, кои треба да ги насочат децата во правилна и безбедна употреба на медиумите. Ограничување на користењето на медиумите, интернет пристапот и содржината од страна на родителите ќе овозможи безбедност, знаејќи дека медиумите кои се модерни се исто така и опасни за самите деца.

Пишува: Амина Маца

„SCENES FROM A MARRIAGE“

Напишана, режирана и во продукција на Хагаи Леви, „Сцени од брак“ е модерна адаптација на истоимената класична шведска серија на Ингмар Бергман од 1973 година. Мини серијата во 5 епизоди ги преиспитува дилемите што ги истражува оригиналот и го превртува сценариото на традиционалните родови улоги за да ги истражи љубовта, омразата, желбата, моногамијата, бракот и разводот низ објективот на современиот американски пар. Иако е верна на наративот на оригиналот, оваа нова верзија носи значајни културни промени.

Најзначајно, Леви ги менува родовите улоги кои повеќе не одразуваат строга патријархална шема. Џонатан е претставен како збунет и ранлив професор по филозофија, еврејски академик, кој со себе го носи психолошкото наследство на неговото строго воспитување и е примарен старател на нивната ќерка; додека пак Мира е претставена како емоционално несигурна, амбициозна извршна директорка и главен хранител на семејството, чија афера го забрзува колапсот на бракот. Леви прави и претстава за мултикултурализмот, кој покрај Џонатан, тука е и пријателската двојката во првата епизода која сега е меѓурасна и полигамна. Сите овие промени создаваат поразновиден и помодерен сет на ликови, обидувајќи се да ја направи серијата попривлечна за гледачите на НВО. Сепак, најголемите успеси на овој римејк не се во неговото отстапување од оригиналот, туку во придржувањето до него.

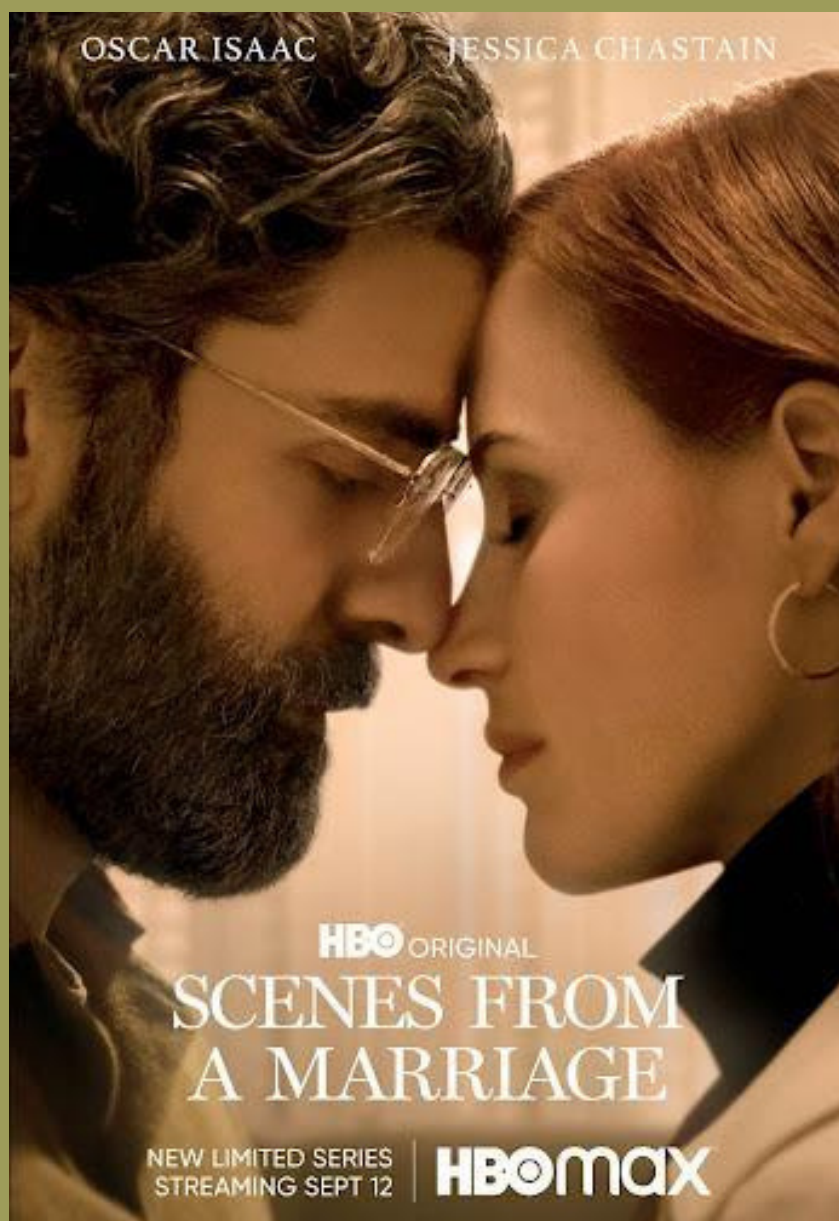
Серијата детално се занимава со предизвиците на долгорочната врска, односно дали страста е од витално значење или може да се замени со нешто подлабоко и поодржливо и кои граници треба да се постават во потрагата по индивидуална среќа.

Во оваа ажурирана верзија на Леви, Џонатан (Оскар Ајзак) и Мира (Џесика Честејн) се борат со нивната врска додека таа се распаѓа. Тие плачат, викаат, се бакнуваат и плачат повеќе и викаат повеќе низ секоја сцена од петте епизоди на оваа мини серија, а емотивниот ролеркостер што тие го доживуваат често ја оживува, а потоа ја надминува длабочината на нивните ликови во нијансите на пишувањето на Леви.

Очекувањата да се соочат со нивниот крај ги принудува да се соочат со своето минато, нивното партнерство и самите себе додека се обидуваат да се одвојат од распаднатиот идентитет што го изградиле заедно. Како поединци, и двајцата гледаат на таа врска многу различно, но и двајцата сфаќаат дека не постои една работа што ќе ги раскине, ќе ги доведе до заздравување или ќе им помогне да сфатат што е следно.

Во сите епизоди е присутна емоционалната екстремност. Расположението се префрлува со дезориентирана брзина од нежност и тага кон сензуалност и суровост и, во најлош случај, насилан бес. Дури и додека двајцата се разделуваат, тие често се држат еден до друг, збунети од нивните контрадикторни чувства. Кога Џонатан признава: „Никогаш нема да сакам никого како што те сакав тебе“, години откако ќе се смири ситуацијата и ќе се намали меѓусебната горчина, има длабока тага во сознанието. Ова е љубовна приказна која се состои во тоа да кажете дека ви е жал, затоа што не сте се отвориле доволно кога било важно. Серијата ги претставува најинтимните драми на нејзината централна двојка и на гледачот му дава поглед од зад сцената на оние моменти што многу парови во криза вешто ги кријат.

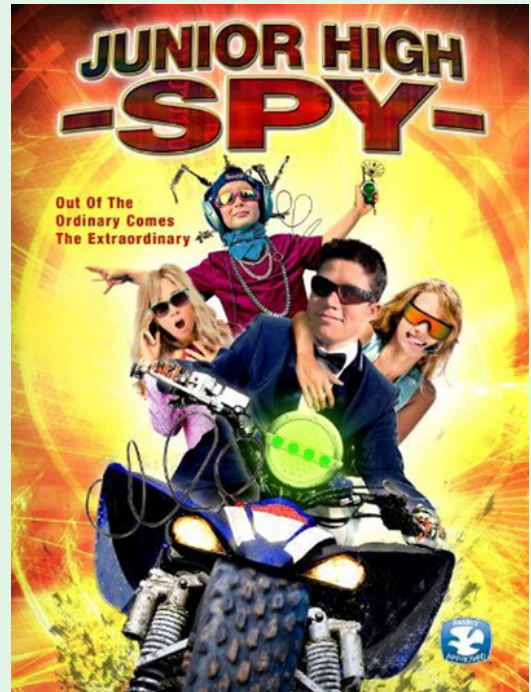
The Guardian напоменува дека оригиналната мини-серија „Сцени од брак“ на Бергман, објавена во 1973 година, своевременно беше обвинета за скокот на стапките на разводи во Шведска. Без разлика дали ова беше фактичка вистина или едноставно изгледаше доволно вистинито, тоа е признание за остријата на Бергмановиот приказ на заедница која се распаѓа. Неговата серија продолжи да влијае на многу филмови и телевизиски драми кои оттогаш ја разгледуваат истата тематика. Сега се поставува прашањето дали новата преработка на Леви може да има сличен ефект врз пандемичното население.

Пишива: Сања Мишевска

ПРЕДЛОГ ФИЛМ.....

JUNIOR HIGH SPY

CODA

СРЕЌНОТО СЕМЕЈСТВО НА КАЛУЃЕРОТ
ШТО ГО ПРОДАДЕ СВОЕТО ФЕРАРИ
РОБИН ШАРМА

ДЕЦАТА И РАЗВОДОТ
ДРАГАНА БАТИЌ

СОВРЕМЕНО СЕМЕЈСТВО
НАЈЏЕЛ ЛАТА

ПРЕДЛОГ КНИГА.....

ЉУБОВ ВО ОГЛЕДАЛО... ДАЛИ
Е ВОЗМОЖНО?

НИКОГАШ НЕМА
ДА СЕ ЗАСАКАМ
СЕБЕСИ...

Made with
 Animaker

ПРОЕКТ: САКАЈ СЕ СЕБЕ СИ

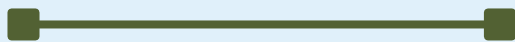

НИКОГАШ НЕ Е ДОЦНА
ЗА ЉУБОВ КОН СЕБЕ.

НАЈВАЖНО Е САМИТЕ ДА СЕ
ПРИФАЌАМЕ И САКАМЕ

Made with
 Animaker

VOX

Институт за семејни студии

semejnistudii@gmail.com

Институт за семејни студии -Institute of Family studies

semejnistudii

